

**VYUŽITIE INTERPRETÁCIE
VÝTVARNÉHO DIELA
VO VÝTVARNEJ EDUKÁCI**
ZBORNÍK AKTIVÍT

RENÁTA PONDELÍKOVÁ

Bratislava 2010

Názov: VYUŽITIE INTERPRETÁCIE VÝTVARNÉHO DIELA VO VÝTVARNEJ EDUKÁCIÍ
ZBORNÍK AKTIVÍT

Autor: PaedDr. Renáta Pondelíková

Recenzenti: Mgr. Daniela Čarná, Mgr. Zuzana Leškanič Majlingová

Vydalo: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave

Výkonná redaktorka: Mgr. Sylvia Laczová

Grafická úprava a návrh obálky: Kateřina Kubánková

Rok vydania: 2010

Počet strán: 44

1. vydanie

ISBN 978-80-8052-352-7

Obsah

Na úvod	4
1 VLADIMÍR POPOVIČ <i>KTO CHYTÁ V ŽITE</i>	6
2 VLADIMÍR POPOVIČ <i>CESTNÁ ZNAČKA</i>	9
3 JOZEF JANKOVIČ <i>LAVICA A PRAVICA</i>	10
4 RUDOLF SIKORA <i>MÔJ VESMÍR</i>	12
5 DAN MELUZIN <i>BEZ NÁZVU</i>	14
6 DAN MELUZIN <i>BEZ NÁZVU</i>	16
7 DAN MELUZIN <i>BEZ NÁZVU</i>	17
8 DAN MELUZIN <i>BEZ NÁZVU</i>	18
9 DAN MELUZIN <i>ČIAROVÉ KÓDY - LES</i>	20
10 DIELO DANIELA FISCHERA <i>VERZUS PRÍRODA MOJIMI OČAMI</i>	21
11 IVAN CSUDAI <i>KLONOS</i>	24
12 IVAN CSUDAI <i>MARINÁS MIRROR</i>	25
13 ERIK BINDER <i>BEZ NÁZVU</i>	26
14 ERIK BINDER <i>KLONY V DOPRAVNEJ SITUÁCII</i>	28
15 MILAN BOČKAY <i>BELLE MATIERE</i>	29
16 IGOR KALNÝ <i>TELOVKA</i>	31
17 VLADIMÍR KORDOŠ <i>MADONA</i>	33
18 JÚLIUS KOLLER <i>POHÁR ČISTEJ VODY</i>	35
19 MAREK BLAŽO <i>PIRÁTI</i>	37
20 MAREK KVETÁN <i>NAČO NÁM DALI MOSTY, KEĎ NÁM ZOBRALI RIEKY</i>	39
21 DEZIDER TÓTH <i>SNEH NA STROME</i>	41
Na záver	43
Zoznam bibliografických odkazov	44

Úvod

V predchádzajúcom období podľa učebných osnov z roku 1997 učitelia využívali prácu s umeleckým dielom prevažne pri návšteve galérií a na vyučovaní v škole v tematickom celku Besedy o umení. Žiak získaval informácie z analýzy výtvarného diela (najčastejšie zo zbierky reprodukcí výtvarných diel, ktorá bola distribuovaná na školy) prostredníctvom výkladu učiteľa a následne reagoval na dielo výtvarnou parafrázou alebo kópiou diela.

Obsahom súčasnej výtvarnej výchovy je riešenie výtvarných problémov a reagovanie na objavené podnety vlastnou výtvarnou výpoveďou.

Práve súčasné výtvarné umenie, ktoré je multimediálne, ponúka veľa možností na vlastnú výtvarnú výpoveď žiaka. V popredí nie sú vedomosti o diele a autorovi, ale výtvarné dielo je samotné zdrojom na hľadanie odpovedí pri riešení výtvarných problémov a podnetom vlastnej výtvarnej výpovede žiaka, jeho reakcie na okolie. Okrem poznávacej úlohy, kde sa žiaci majú dozvedieť určité informácie o výtvarnom diele a umelcovi, je dôležitejšia kreatívna zložka, pri ktorej žiaci aktívne pracujú a tvorivým spôsobom uplatňujú svoju vlastnú iniciatívu.

Poľský teoretik Štefan Szuman uvádza, že „sprístupňovaním...dielo buď v origináli alebo v reprodukcii uvádzame do zrakového alebo sluchového vnemu osoby, ktorú vychováваме umením“. Ďalej píše: „Sprístupňovanie umeleckých diel...vedie k výchovnej aktivite, pri ktorej je vychovávateľ prostredníkom medzi umeleckým dielom a vnímateľom. Sprístupňovanie umeleckého diela spočíva v tom, že niekomu, kto ešte nevie alebo vie len málo, účinne pomáhame odhaľovať, poznávať a pociťovať estetické črty a hodnoty umeleckých diel. Cieľom sprístupnenia umeleckého diela je vychovať u vnímateľa schopnosť poznávať, porozumieť a prežiť umelecké dielo a náležite ho zhodnotiť.“ (Horáček, 1998)

Podľa Lichtwarka „podrobný výklad viditeľných i skrytých významov diela môže viesť k porozumeniu i citovému prežívaniu. Rozhovor pred umeleckým dielom môže viesť od jednoduchých popisných poznámok k všeobecnejším súvislostiam a podnecovať deti k rozprávaniu asociačných príbehov pozorovaných obrazov. Sú obrazy, ktoré divákovi niečo rozprávajú, tieto sú obľúbené i u človeka necvičeného a sú iné obrazy, ktoré sú krásne iba pre umelcov a priateľov umenia.“ (Horáček, 1998)

Žiak má na výtvarnej výchove možnosť práve cez obrazy, sochy a iné umelecké diela vytvorené umelcami a cez ich vplyv na diváka a cez vlastnú aktivitu porozumieť vizuálnym (zrakovým) vnemom – vplyvu farieb na človeka, významu kompozície (umiestnenia prvkov na obraze), vplyvu svetla na objem zobrazovaných objektov, rukopisu autora a jeho pôsobeniu na dojem z obrazu, možnosti použitia rôznych materiálov – haptické (hmatové) vnemy – ich štruktúra, tvar, kinestetické (pohybové) vnímanie – priestor, pohyb, pri využití multimédií aj auditívne (sluchové) a etmoidálne (čuchové) vnemy.

Až keď porozumie výtvarnému jazyku, môže svoje vedomosti a zručnosti aplikovať vo vlastnom výtvarnom vyjadrení. Bez ich porozumenia je výtvarný prejav žiaka spontánny, ale to len do určitého vývojového obdobia, kedy sa táto spontánnosť stráca a žiak sa stáva bezradným vo výtvarnom vyjadrovaní. Nestačí však začať s porozumením zákonitostí výtvarného jazyka až v tomto období.

Práve stretnutia s rôznorodými umeleckými dielami sú príležitosťou ako porozumieť výtvarnému jazyku už v období spontánneho výtvarného prejavu, t. j. vo veku predprimárneho a primárneho vzdelávania.

Výtvarný pedagóg sprevádza žiaka na ceste k porozumeniu sveta a samého seba prostredníctvom výtvarných diel. Vhodne zvolenými metódami, formami a správne naformulovanými úlohami vedie žiaka k splneniu nastavených cieľov, čím vytvára podmienky na samostatnú výtvarnú výpoveď žiaka.

Vo výtvarnej pedagogike sa stretávame s tým, že určitý výtvarný postup je využitý nielen preto, aby si deti osvojili do určitej miery výtvarné zručnosti, ale aby prostredníctvom tejto činnosti mohli niečo zažiť a spoznať.

Výtvarné dielo môže byť pre žiaka podnetom, aby zisťoval a hľadal odpovede na otázky **Prečo? Ako? Kedy?** a zistené informácie triedil, dával do súvislostí, konfrontoval ich a hodnotil.

Pred historickým systémom vývoja výtvarného umenia uprednostňujeme intuitívny prístup, keď učiteľ vyberá z množstva výtvarných diel tie, ktoré pokladá za zaujímavé svojím obsahom i formou alebo vychádza z potreby riešenia výtvarného problému, ktorý chce žiakom sprístupniť. Takýmto spôsobom sa žiaci môžu vžiť do atmosféry určitého obdobia, hľadať medzipredmetové súvislosti prostredníctvom recepcie umeleckého diela.

Publikácia je zborníkom niekoľkých návrhov vyučovacích jednotiek, ktoré prezentovali učiteľky materských, základných, stredných škôl a školských zariadení na záverečnom stretnutí vzdelávania *Výtvarná výchova netradične - v galérii*. Ponúka možnosti ako pracovať s umeleckými dielami súčasných slovenských výtvarníkov s rôznymi vekovými kategóriami detí a žiakov, v rôznych podmienkach edukácie. Návrhy vyučovacích hodín sú so súhlasom účastníčok vzdelávania upravené autorkou publikácie tak, aby terminológia a obsah zodpovedali požiadavkám výtvarnej edukácie.

1 | Vladimír Popovič *Kto chytá v žite*

Dátum narodenia: 1939

Miesto narodenia: Vysoká nad Uhom

Vladimír Popovič sa narodil 27. 11. 1939 vo Vysokej nad Uhom. V rokoch 1959/1965 vyštudoval Vysokej škole výtvarných umení (prof. D. Millý, P. Matejka). V roku 1961 absolvoval Akadémiu výtvarných umení v Prahe (prof. V. Tittelbach). Patrí k najvýraznejším maliarskym osobnostiam nášho umenia dvadsiateho storočia. Jeho monografistka Zora Rusinová hovorí v súvislosti s jeho tvorbou o zdanlivej spontánnosti, osobnom vklade. V polovici 60. rokov vytváral obrazy technikou combine-painting, okrem toho využíval krčený papier aj v abstraktných štruktúrnych kompozíciách. Popri kolážach maluje obrazy založené na výraznej úlohe znaku, písma, fragmente fotografie, striekaní farby cez šablónu a spontánnom geste. Autor kombinuje maľbu a kresbu štetcom, farbu a redukciu farebnej palety, využíva valčekové rastre, papier, techniku koláže a muchláže. Diela sa vyznačujú ľahkosťou maliarskeho rukopisu, gesta, hravosťou, ktorá skrýva celkom vážny komentár autora k svetu. Jeho špecifická poetika našla uplatnenie aj vo filme – je autorom výtvarnej koncepcie Striebornou sirénou ovenčenej Slávnosti v botanickej záhrade (E. Havetta). Autorove dielo je už overenou hodnotou a je zastúpené vo významných verejných a súkromných zbierkach.

Kto chytá v žite

1971, kombinovaná technika

VEK DETÍ: 5 – 6 ROKOV

Špecifický cieľ: Vedieť pomenovať rozdiely v tvaroch.

Úloha: Porovnať rozdiely v zobrazení rúk na obraze s tvarom vlastných rúk.

Opis plánovanej realizácie: Spievanie piesne, *Každá rúčka má prstíky*, precvičovanie rúk na pieseň, pozorovanie rúk počas piesne, pozorovanie vlastných rúk a rúk kamarátov zrakom a hmatom, pozorovanie vlastných rúk v porovnaní s obrazom, hľadanie podobností a odlišností.

Špecifický cieľ: Vedieť poskladať jednoduchý obrázok na základe zapamätania si jednotlivých krokov bez slovnej inštrukcie.

Úloha: Umiestniť časti obrázka vedľa seba tak, aby vytvorili celok.

Pomôcky a materiály: Puzzle, *Kto chytá v žite*.

Opis plánovanej realizácie: Rozdelenie sa do skupín, skladanie, zhotovovanie vlastných puzzle.

Špecifický cieľ: Vedieť vytvoriť kompozíciu tvarov na ploche.

Úloha: Vytvárať obrázky pomocou otláčania rúk.

Pomôcky a materiál: Prstové farby, papier.

Opis plánovanej realizácie: Namáčanie rúk do farby, otláčanie rúk, vytváranie obrázkov podľa vlastnej fantázie.

Špecifický cieľ: Vedieť obkresliť tvary podľa makety.

Úloha: Obkreslovať tvary tenším grafickým materiálom.

Pomôcky a materiály: Farebné papiere, farbičky, nožnice, lepidlo.

Opis plánovanej realizácie: Výber farebného papiera, obkresľovanie rúk, vystrihovanie vzniknutých tvarov rúk, nalepovanie vystrihnutých tvarov na spoločný výkres.

Špecifický cieľ: Vedieť zaznamenať tvar.

Úloha: Vytvárať obrisy rúk fúkacími fixkami na pás baliaceho papiera.

Pomôcky a materiály: Papier, rukavice, makety rúk, fúkacie fixky.

Opis plánovanej realizácie: Klásť ruky v gumených rukaviciach postupne na pás baliaceho papiera, striekať cez ne fúkacími fixkami, pozorovať vzniknutý tvar.

Špecifický cieľ: Spoznať vlastnosti farieb, tvoriť nové odtiene.

Úloha: Vytvárať miešaním farieb nové odtiene farieb.

Pomôcky a materiály: Farebná fólia, farby, štetce.

Opis plánovanej realizácie: Pozorovanie rúk cez farebnú fóliu, pozorovanie rúk cez viac farebných fólií, experimentovanie s farbami, miešanie konkrétnych farieb.

Špecifický cieľ: Vedieť zmeniť tvar rúk pomocou pomaľovania farbami.

Úloha: Pomaľovať ruky farbami, podľa vlastnej fantázie vytvárať rôzne vzory. Pozorovať vzniknuté zmeny.

Pomôcky a materiál: Farby na telo, CD prehrávač.

Opis plánovanej realizácie: Pomaľovanie rúk podľa vlastnej fantázie, tancovanie a vyjadrovanie pohybu pomocou rúk, hra na sochy.

VEK DETÍ: 7 – 8 ROKOV

Špecifický cieľ: Vedieť napodobniť tvar.

Úloha: Vymodelovať výrobky z cesta.

Pomôcky a materiál: Cesto, mak, koráliky, guľôčky, podložky.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci samostatne modelujú rôzne druhy pekárenských výrobkov a pomenovávajú jednotlivé pekárenské výrobky.

Špecifický cieľ: Vyjadriť ilustráciou dej riekanky.

Úloha: Nakresliť ilustráciu k detskej riekanke *Osievame múčku*.

Pomôcky a materiály: Výkres A3, voskové farbičky, text riekanky, nožnice.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci dostanú na papieri napísanú riekanku, zaspievajú si ju a podľa vlastnej fantázie sa pokúsia nakresliť dej riekanky.

Špecifický cieľ: Vyjadriť dej a rytmus riekanky pomocou grafickej partitúry.

Úloha: Výtvarne zobrazíť pomocou symbolov obsah a rytmus riekanky *Osievame múčku*.

Pomôcky a materiály: Notový záznam, ceruzky, farbičky, pečiatky, text riekanky.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci zaznamenávajú do notovej osnovy rytmus riekanky pečiatkovaním alebo zakresľovaním zvolených tvarov. Vytvárajú tak grafické partitúry. Tvar znakov súvisí s obsahom riekanky.

Špecifický cieľ: Objaviť tvar živočícha vo vzniknutej škvrne a pomenovať ho.

Úloha: Miešať farby, nanášať ich na výkres, prekladať papier, vytvárať škvrny a následne ich podľa fantázie dokreslovať a domaľovávať.

Pomôcky a materiály: Temperové farby, štetce, výkresy, palety.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci miešajú farby a nanášajú ich na výkresy. Papier prekladajú, v škvrnách hľadajú podoby živočíchov, dokresľujú a domaľovávajú ich. Pomenovávajú živočíchov, ktoré sa môžu skrývať v žite.

Špecifický cieľ: Zámerne zmeniť, dotvoriť výtvarné dielo o účasť človeka a techniky. Vymyslieť výtvarnému dielu nový názov.

Úloha: Maľbou vytvoriť podklad, pozadie zobrazujúce pole. Vytvoriť kompozíciu kolážou s použitím nakreslených a vystrihnutých pracovných strojov.

Pomôcky a materiály: Temperové farby, výkres A1, A4, voskové farbičky, nožnice, lepidlo.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci nanášajú na výkres A1 farbu. Na výkres A4 kreslia stroje, ktoré sa používajú pri práci na poli, vystrihujú ich a lepia na výkres A1, vytvárajú spoločnú kompozíciu. Vymyslia dielu nový názov.

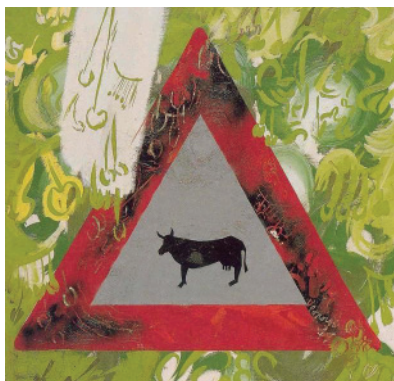
Špecifický cieľ: Vedieť vytvoriť trojrozmerný objekt.

Úloha: Zostrojíť z materiálu trojrozmerný pracovný stroj (traktor, kombajn...).

Pomôcky a materiály: Stavebnica, prípadne rôznych odpadových materiálov.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci skladajú zo stavebnice poľnohospodárske stroje, alebo ich konštruujú z odpadového materiálu.

2 | Vladimír Popovič *Cestná značka*

Cestná značka

1971, kombinovaná technika, plátno

VEK DETÍ: 10 ROKOV

Špecifický cieľ: Vyjadriť svoje pocity pri vnímaní reprodukcie výtvarného diela.

Úloha: Vyjadriť svoje pocity. Vymyslieť nový názov diela.

Pomôcky a materiály: Reprodukcia výtvarného diela, kancelársky papier, písacie potreby.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci vymyslia nový názov prezentovaného výtvarného diela. Písomne vyjadria svoje pocity pri pohľade na výtvarné dielo s využitím zmyslov (zrak, sluch, čuch, hmat, chuť). Svoje pocity si žiaci navzájom porovnajú.

Špecifický cieľ: Vedieť vyjadriť pomocou symbolov nový obsah výtvarného diela.

Úloha: Namalovať, prípadne dotvoriť montážou výstražnú dopravnú značku s novými symbolmi.

Pomôcky a materiály: Temperové farby, štetce, paleta, nožnice lep, obrázky z časopisov, reprodukcia diela.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci pracujú samostatne, každý vytvorí návrh výtvarného diela (obrysy výstražnej značky zostanú zachované, žiaci zmenia len stred značky a pozadie značky). Stred značky a pozadie musia spolu súvisieť (napr. v strede auto a v okolí cesty, diaľnice...). Na záver žiaci svoje diela prezentujú.

3 | Jozef Jankovič *Lavica a pravica*

Dátum narodenia: 1937

Miesto narodenia: Bratislava

Jozef Jankovič je slovenský sochár, pedagóg a organizátor aktivít alternatívnej umeleckej scény v období socializmu, maliar a grafik. Študoval v Bratislave na Vysokej škole výtvarných umení (1956 – 1962) v ateliéri zakladateľa moderného slovenského sochárstva – profesora Jozefa Kostku. Je autorom mnohých najmä monumentálnych figurálnych reliéfov a plastík vo verejnom priestore. Patrí k predstaviteľom informelu, novej figurácie a pop artu, niektorí teoretici ho zaraďujú aj k postmoderným autorom. Jankovičov pamätník Obete varujú, ktorý vytvoril pre Banskú Bystricu, mal pohnutý osud. Počas normalizácie bol presunutý do obce Kalište a až v roku 2004 bol po mnohých ideologických, finančných a mocenských problémoch znova nainštalovaný na svojom pôvodnom mieste. Pamätník sa stal symbolom vyrovnávania sa slovenskej spoločnosti so svojou vlastnou minulosťou. V čase keď nemohol realizovať monumentálne skulptúry, venoval sa šperku a grafickým cyklom. Jozef Jankovič patrí k zakladateľom počítačovej grafiky na Slovensku. Ako jediný slovenský sochár má zastúpenie v zbierke súčasného umenia E.P.A.D. pod holým nebom, v supermodernej štvrti La Défense v Paríži. Socha v Šlapajách otcov, ktorá je tu umiestnená, kriticky sumarizuje slovenskú „háďavú“ povahu.

Lavica a pravica

1989, epoxid

VEK DETÍ: 7 – 8 ROKOV

ROZPRÁVKOVÁ RUKA

Špecifický cieľ: Nakresliť ruku s oživenými prstami s rôznymi charakterovými vlastnosťami.

Úloha: Vymyslieť originálne a rozdielne prsty na jednej ruke. Znázorniť povahu figúrok prostredníctvom mimiky tváre a polohy rúk.

Pomôcky a materiály: Výkres A3, pierko, tuš, voskový pastel, vodové farby.

Opis plánovanej realizácie: Predstavenie autora a jeho celoživotnej práce formou rozhovoru.

Osobný pohľad na umelecké dielo *Lavica a pravica*: Aké slovo ti napadlo, keď si po prvýkrát uvidel toto dielo? Pripomína ti niečo, čo si už videl niekde inde? Páči sa ti, čo konkrétne? Objekt: Je to plošné alebo priestorové dielo? Aký je povrch umeleckého diela? Aká je veľkosť diela? Aké farby umelec použil? Predstavenie skutočného názvu diela. Pomenuj každý prst na ruke podľa činnosti, ktorú s ním najčastejšie robíme (použi iný názov ako palec, ukazovák...). Nakresli vlastnú ruku s prstami tak, aby každý prst mal inú povahu a úlohu v skupine prstov (zameraj sa na mimiku tváre). Dokresli prstom ruky s rôznymi gestami, ako by nám chceli niečo povedať. Vyplň plochy voskovým pastelom. Vymaluj vodovými farbami pozadie ruky.

Poznámky: Časové trvanie 2 – 3 vyučovacie jednotky výtvarnej výchovy.

PAPIEROVÉ PRSTY

Špecifický cieľ: Vytvoriť figúrky z papiera.

Úloha: Zhotoviť originálne papierové náprstky, ozvláštni ich dolepovaním a dokresľovaním.

Pomôcky a materiály: Farebný papier, nožnice, lepidlo.

Opis plánovanej realizácie: Rozhovor o riekankách a pesničkách o prstoch. Pripomenutie si umeleckého diela *Lavica a pravica* od J. Jankoviča. Performance – *znázorni výraz tváre, gestá prstov*. Použi prídavné mená a opíš charakter každého prsta. Vytvor náprstok na konkrétny prst ruky (deti sa dohodnú v skupine, kto urobí ukazovák, prostredník...), dolep ruky a figúrku dokresli! Predstavenie *spoločnej* ruky ako skupinovej práce, spolužiaci hodnotia jednotlivcov, charakter prstov, ale aj tímovú prácu.

FIGÚRA VYSTIHUJÚCA CHARAKTER SLOVA

Špecifický cieľ: Vymodelovať figúru na základe slova: strach, šťastie, moc, smútok.

Úloha: Zo stočeného plátu vymodelovať telo, k nemu prilepiť hlavu, ruky a ostatné tvary svojho hrdinu.

Pomôcky a materiály: Hlina, voda, podložky.

Opis plánovanej realizácie: Pozorovať umelecké dielo *Lavica a pravica*, vymyslieť rozhovor o čom by sa prsty mohli rozprávať a ako sa cítia. Každé skupine je pridelené slovo, ktoré majú pantomímou znázorniť, ostatní hádajú. Vymodelovať figúrku na základe jedného slova. Zvolení zástupcovia z každej skupiny zdramatizujú s figúrkami vymyslený príbeh.

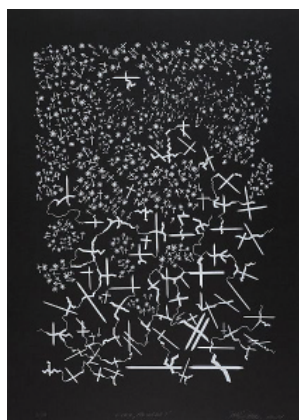
Časové trvanie: 3 dvojhodinové bloky výtvarnej výchovy.

4 | Rudolf Sikora *Môj vesmír*

Dátum narodenia: 1946

Miesto narodenia: Žilina

Rudolf Sikora žije a tvorí v Bratislave. Študoval v rokoch 1963 – 1969 na Vysokéj škole výtvarných umení v Bratislave u prof. D. Millyho, L. Vychodila. V roku 1970 po prvý raz vystavil svoju tvorbu v Galérii mladých. S príchodom normalizácie sú jeho možnosti verejne vystupovať obmedzené. Jeho aktivity sa v nasledujúcich rokoch odohrávajú predovšetkým na alternatívnej scéne. Sám je iniciátorom stretnutí a akcií výtvarníkov (I. otvorený ateliér, Majstrovstvá Bratislavy v posune artefaktu, Albumy...). Jeho tvorba vychádza z konceptuálneho myslenia a novej citlivosti. Autor skúma existenciu človeka, hlavnými námetmi cyklov diel sú topografie, ekológia, kozmologické otázky, čas, priestor, civilizácia. Tieto témy sa snaží preniesť aj do svojich realizácií v architektúre. Od 90. rokov dochádza k opätovnej materializácii jeho tvorby príklonom k maľbe. Zároveň sa autor obracia k introspektívnemu skúmaniu vlastného bytia. V posledných rokoch sa novým zdrojom inšpirácie stáva suprematizmus, Malevičovo dielo, s ktorým autor vedie dlhodobý výtvarný dialóg. V roku 1992 bol vymenovaný za profesora. Od roku 2003 pôsobí na Fakulte umenia Technickej univerzity v Košiciach.

Môj vesmír

1993/2001, serigrafia, 100x70

VEK DETÍ: 6 – 7 ROKOV

Špecifický cieľ: Spoznať umelecké dielo Rudolfa Sikoru a jeho pohľad na vesmír. Získať zručnosť pri skladaní skladačiek – puzzle.

Úloha: Určiť na umeleckom diele, xerokópii, miesta, odkiaľ sú výseky diela. Poskladať časti diela do celku – puzzle

Pomôcky a materiály: Xerokópia diela s farebne vyznačenými časťami, rozstrihaná xerokópia diela.

Opis plánovanej realizácie: Vyučujúci si pripraví 3 xerokópie diela *Môj vesmír* Rudolfa Sikoru veľkosti formátu A3, jednu xerokópiu s farebne vymaľovanými časťami, druhú rozstrihá na časti – puzzle a z tretej vystrihne časti, výseky. Žiakov rozdelí na dve skupiny – jednej skupine rozdá výseky diela a žiaci ich umiestnia na správne miesto, druhá skupina poskladá časti diela do celku – poskladá puzzle. Po skončení aktivity porovná vzniknuté diela so skutočným dielom xerokópiou. Úlohy skupinám vymení a porovná prácu skupín.

Diskusia o diele: Ako pôsobí na vás dielo? Akú náladu vo vás vyvoláva? Čo je znázornené na diele? Čo vám dielo pripomína? Aké znaky použil autor? Prečo sa opakujú znaky kríža, hviezdičky

a šípky? Aké farby sú použité? Prečo asi? Žiaci pracujú spoločne na koberci a navzájom si pomáhajú.

Špecifický cieľ: Vytvoriť reprodukciu diela Rudolfa Sikoru *Môj vesmír*.

Úloha: Napodobniť výtvarné dielo R. Sikoru.

Pomôcky a materiály: Voskový pastel, čierny tuš, klinec, výkres formátu A4.

Opis plánovanej realizácie: Celý výkres žiaci pomalujú voskovým pastelom podľa vlastného výberu, potnú celú plochu tušom. Keď vyschne, ostrým predmetom preškrabávajú cez tuš hviezdinky, kríže a šípky tak, ako to videli na diele R. Sikoru. Snažia sa napodobniť dielo.

5 | Dan Meluzin *Bez názvu*

Dátum narodenia: 1974

Miesto narodenia: Bratislava

Dan Meluzín ukončil štúdium na vysokej škole výtvarných umení u prof. Rudolfa Sikoru (1999). Meluzinova tvorba vytvára jednu z najaktuálnejších polôh súčasnej slovenskej maľby. V prostredí svojej generácie reprezentuje, napr. s maliarom Bohdanom Hostiňákom, jeden z nemnohých rýdzo maliarsky koncipovaných výtvarných programov. Charakterom výtvarného smerovania sa Meluzinova tvorba zaraďuje do širšieho prúdu neopopartových tendencií, reagujúcich na hodnoty súčasného civilizačného a kultúrneho prostredia. Autor sa prezentuje ako výrazne maliarsky a koloristický typ so svojskou a individuálne vyhranenou maliarskou poetikou. Vo svojej komornej maliarskej tvorbe programovým spôsobom reaguje na podnety z prostredia súčasnej masovej kultúry a spotrebnej spoločnosti. Maliarov svet reprezentuje hedonistická radosť z maľovania, pôžitok z farebnej hmoty, farebného sveta nablýskanej módnjej kultúry, schopnosť hedonistického prežitku rôznych sladkostí dňa a lákadlá, striehnuce v pestrých katalógoch dnešného merkantilného raja. Dan Meluzin v sériách maliarskych cyklov ironicky, presvedčivo a s nadhľadom reprodukuje a významovo posúva ikony a plytké lákadlá dnešného konzumného spôsobu života do čistých výtvarných polôh.

Bez názvu

2006, olej na plátne, 140x110

VEK DETÍ: 3 – 6 ROKOV

Špecifický cieľ:

5 – 6 ročné deti: Maľovať podľa vlastnej fantázie a predstáv na tému.

3 – 5 ročné deti: Pokryť celú plochu rozmanitými farbami.

Úloha: Namaľovať ovocnú tortu.

Pomôcky a materiály: Temperové farby, štetce, papiere.

Opis plánovanej realizácie: Zoznámenie s obrazom maliara, ktorý rád maľuje obrazy, na ktorých sú kvety alebo ovocie. Ukážka obrázku, ktorý namaľoval. Rozhovor s deťmi o tom, čo je namaľované na obraze, aké ovocie (jahody, čerešne, maliny). Hra na maliarov.

5 – 6-ročné deti maľujú tortu podľa vlastnej predstavy, 3 – 5-ročné deti budú mať k dispozícii farby, ktoré sú na obraze a zamaľujú celú plochu papiera a nalepia naň vystrihnuté ovocie.

Špecifický cieľ: Vytvoriť obraz na základe pamäti.

Úloha: Zložiť obrázok z rozstrihaných častí.

Pomôcky a materiály: Rozstrihaný obrázok výtvarného diela.

Opis plánovanej realizácie: Deti budú mať na stoloch pripravené obrázky. Staršie deti budú mať povystrihované z obrázka kruhy, trojuholníky a štvorce a ich úlohou bude povkladať časti ob-

rázka na miesto kam patria. Mladšie deti budú mať celý obrázok postriháný, ale na menej častí a tiež budú mať za úlohu zložiť obrázok.

Špecifický cieľ: Reagovať neverbálne na otázky a pokyny.

Úloha: Na povel si vymeniť miesto.

Pomôcky a materiály: Stoličky, kartičky s obrázkami.

Opis plánovanej realizácie: Deti sedia v kruhu, v strede ktorého je obrázok ovocnej torty. Na krku majú zavesené obrázky ovocia (jahody, čerešne, maliny), každé ovocie sa musí vyskytnúť minimálne dvakrát. Na povel, ktorým je pomenovanie druhu ovocia, si vymenia miesto. Napr. povel *čerešne*, všetky deti čo majú kartičky s označením čerešňa sa postavia a hľadajú si iné miesto, ale nie to, na ktorom sedeli. Každé dieťa musí sedieť na inom mieste ako sedelo. Dieťa, ktoré nemá voľné miesto, sa stáva vyvolávačom. Na znamenie *ovocná torta* si musia vymeniť miesta všetky deti. Hra sa opakuje niekoľkokrát.

VEK DETÍ: 4 – 5 ROKOV

Špecifický cieľ: Kresliť na základe motivácie obsažnejšie a rozvinutejšie námety.

Pomôcky a materiály: Výkresy A4, pastelky, obrázok diela Dan Meluzín.

Opis plánovanej realizácie: Deti pracujú v centrách aktivít podľa programu Krok za krokom:

Výtvarne centrum: Deti na výkresy A4, kde je zobrazená len polovica výtvarného diela, dokresľujú chýbajúcu časť podľa predlohy.

Matematické centrum: Na stole sú pripravené obálky, v ktorých sa nachádza puzzle. Úlohou detí je poskladať obrázok podľa predlohy, neskôr aj bez predlohy.

Hudobno-pohybové centrum: Zahráme sa edukačnú hru – Ovocie, zaspievame si pesničku Čerešničky, čerešne. Rozdáme kartičky s obrázkami ovocia, postupne si každé dieťa vyberá jednu kartičku. Úlohou je pomenovať ovocie alebo zeleninu zobrazené na kartičke a určiť, do ktorej skupiny patrí, napr. ovocie alebo zelenina, opísať ako chutí a kde rastie. Na záver je pripravená ochutnávka rôzneho ovocia.

6 | Dan Meluzin *Bez názvu*

Bez názvu

2006, olej na plátne, 140x110

VEK DETÍ: 5 – 6 ROKOV

Špecifický cieľ: Vedieť namiešať ružovú farbu.

Úloha: Vytvoriť vlastnú tortu s použitím farieb – bielej a červenej.

Opis plánovanej realizácie: Motivácia rozhovorom zameraným na tému týždňa – ľudské telo a jeho potreba prijímať jedlo. Ukážka vybraného diela *Torta* od Dana Meluzina. Rozhovor: *Akej farby torta je, aké ovocie je na torte, ako môže táto torta chutiť?* Každé dieťa dostane vystrihnutú bielu okrúhlu maketu torty. Pokúsi sa ju nafarbiť ružovou farbou tak, ako je torta na obrázku. Vysvetlenie postupu vzniku ružovej farby – spojenie bielej a červenej farby. Po zvládnutí tohto kroku si každé dieťa samo dotvorí tortu podľa vlastnej fantázie, napr. naliepaním kúskov farebných papierikov.

Špecifický cieľ: Na základe vizuálneho vnímania predmetu na obraze sa súvisle verbálne vyjadriť.

Úloha: Vymyslieť príbeh o narodeninovej torte.

Opis plánovanej realizácie: Rozhovor: *K akej príležitosti mohol ujo maliar takúto tortu namaľovať?*

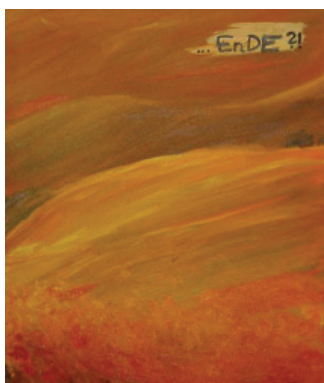
Každý bude mať pred sebou svoju vlastnoručne vytvorenú tortu a pokúsi sa o nej porozprávať krátky príbeh.

Špecifický cieľ: Rozvíjať priestorové vnímanie.

Úloha: Zostaviť so svojich vlastných tiel tvar torty.

Opis plánovanej realizácie: Deti pomocou vlastných tiel vytvárajú podobu tvaru torty.

7 | Dan Meluzin *Bez názvu*

Bez názvu
akryl, plátno

VEK DETÍ: 3 ROKY

Špecifický cieľ: Spoznať vlastnosti farieb a uvedomiť si ich výtvarné možnosti.

Úloha: Zapúšťať farbu do mokrého podkladu.

Pomôcky a materiály: Papier, vodové farby, voda, špongia, štetce.

Opis plánovanej realizácie: Krátky príbeh o maliarovi, ktorý sa rád hral s farbami. Jedného dňa si všimol, že žltá a červená farba sa spriatelili, začali spolu tancovať, až z toho vznikla nová priateľská farba. Deti spoločne pracujú pri stole. Na stole je veľký výkres. Tri deti stoja na jednej strane stola, každé má nádobu so žltou vodovou farbou. Na druhej strane stola sú tri deti s červenou farbou. Deti nanášajú štetcom farby na mokrý papier z oboch koncov stola, kým sa nestretnú. Snažia sa pokryť celú plochu papiera farbami. Nasleduje rozhovor: *Aká farba vznikla zmiešaním žltej a červenej farby? Čo všetko môže byť oranžové?* Po rozhovore deti ochutnávajú pomaranč a pomarančový džús.

Špecifický cieľ: Rozlišovať odtiene farieb.

Úloha: Pozorovať zmenu farby. Triediť farby do skupín.

Pomôcky a materiály: Zmenšená reprodukcia výtvarného diela od Dana Meluzína, žlté a červené obdĺžniky takého istého formátu, červenožlté vrtuľky, lepidlo, papier.

Opis plánovanej realizácie: Deti fúkajú do červenožltých vrtuliek, čím vznikne oranžová farba. Nasleduje rozhovor o farbách a triedenie obrázkov v skupinách (červené obdĺžniky, žlté obdĺžniky a prefotené zmenšené výtvarné dielo). Deti lepia obdĺžniky rôznych farieb vedľa seba a vytvárajú koláž.

Špecifický cieľ: Prejaviť radosť zo spontánnych a riadených pohybových aktivít (orientácia v priestore).

Úloha: Reagovať pohybom na farebný signál, behať samostatne a vo dvojiciach.

Pomôcky a materiály: Žlté a červené stuhy, žltý a červený terč.

Opis plánovanej realizácie: *Hra na žltú a červenú* – deti sedia vo dvoch kruhoch v rohoch miestnosti. Na rukách majú červené alebo žlté stuhy. Učiteľka zdvihne červený terč a deti s červenými stuhami voľne behajú. Keď terč schová, deti sa vrátia do kruhu. To isté robia deti so žltými stuhami. V druhej časti pohybovej aktivity si každé dieťa so žltou stuhou nájde kamaráta s červenou stuhou, nasleduje beh vo dvojiciach v priestore. Aktivita je podfarbená hudbou. Na záver hry sa učiteľka opýta: *Viete, aká farba vznikne, keď sa zmieša červená farba so žltou?* Deti fúkajú do červenožltej vrtulky a pozorujú vznik novej farby.

8 | Dan Meluzin *Bez názvu*

Bez názvu
2001, akryl, plátno

VEK DETÍ: 4 – 5 ROKOV

Špecifický cieľ: Vyjadriť svoje predstavy a pocity z vizuálneho vnímania umeleckého diela slovným prejavom, pohybom a inštrumentálnou hrou.

Úloha: Porozprávať krátky príbeh, rozprávku, o prezentovanom obraze.

Opis plánovanej realizácie: Rozhovor o maliarovi, o jeho práci, o tom ako išiel na dovolenku a tak sa mu tam páčilo, že si niečo z dovolenky namaloval.

Ukážka obrazu. Rozhovor o obraze: *Prečo ho namaloval, prečo použil také farby a odtiene modrej farby?* Vymýšľanie príbehu, rozprávky, ktorý maliar mohol zažiť. Vnímanie obrazu je podfarbené hudobnou nahrávkou so zvukmi mora. Po odznení nahrávky spoločná tvorba príbehu.

Špecifický cieľ: Vyjadriť svoje predstavy a pocity z vizuálneho vnímania umeleckého diela slovným prejavom, pohybom a inštrumentálnou hrou.

Úloha: Pohybom a inštrumentálnou hrou vyjadriť zvuk obrazu.

Opis plánovanej realizácie: Deti si vyberú materiál (modré, zelené stužky, kusy látky, špagát, inštrumentálne nástroje) a napodobňujú pohyb mora.

Špecifický cieľ: Vedieť sa orientovať na ploche, dopĺňať chýbajúce časti obrázka do celku.

Úloha: Doplniť prázdne časti obrazu správnymi výrezmi.

Opis plánovanej realizácie: *Na rozbúrenom mori sa stratili časti obrazu, skúste ich doplniť kam patrí.* Upozorniť deti na odtiene modrej farby na obraze, ich umiestnenie, potom spoločne doplniť chýbajúce časti.

Špecifický cieľ: Rozlišovať farebné odtiene.

Úloha: Z troch pripravených odtieňov modrej farby odtlačaním špongie vytvoriť vlastný obraz, alebo kópiu prezentovaného diela.

Opis plánovanej realizácie: Ukážka pripravených, namiešaných farieb – odtiene modrej, prezentácia postupu ich zmiešania. Deti experimentujú s miešaním farieb, vytvárajú odtiene modrej farby. Nanášajú farby pomocou špongie na výkres a tvoria obraz mora.

VEK DETÍ: 9 – 10 ROKOV

Špecifický cieľ: Namalovať more, dotvoriť ho prilepaním obrázkov s využitím vlastnej fantázie.

Úloha: Predstaviť si more, namaľovať ho, vyhľadať v časopisoch (z iných výtvarných prác) vhodné obrázky, vystrihnúť ich, roztriediť, vhodne umiestniť na ploche a prilepiť.

Pomôcky a materiály: Kresliaci kartón, temperové (vodové) farby, štetec, nádoba na vodu, farebné časopisy, výstrižky z iných výtvarných prác, lepidlo, nožnice, reprodukcia obrazu *More*.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci si na krúžku práce s počítačom vyhľadajú dostupné informácie o Danovi Meluzinovi a jeho tvorbe a na hodine výtvarnej výchovy ich prezentujú. Pozornosť zamerať na obraz *More*. Z tejto témy budú vychádzať jednotlivé aktivity, ktoré budú žiaci na hodine realizovať. Žiaci prezentujú svoje vedomosti o moriach všeobecne, ktoré získali, napríklad čítaním encyklopédií, vlastnými zážitkami z pobytu pri mori, z internetu, z televízie atď., sústredia sa na pojmy: pokojné, teplé, studené, rozbúrené... more. Podľa vlastnej fantázie vytvoria obraz mora.

VEK DETÍ: ŠZŠ VARIANT A 12, 14, 15 ROKOV

MORSKÉ ŽIVOČÍCHY

Špecifický cieľ: Vedieť napodobniť tvar.

Úloha: Namaľovať podľa obrázkov morské živočíchov.

Pomôcky a materiály: Časopisy, odborné knihy o morských živočíchoch, výkres A5 a A4, akrylové farby, temperové farby, ceruzka, nožnice.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci si vyberú z kníh a časopisov živočíchov, ktoré namaľujú a potom vystrihnú.

ŽIVOT V MORI

Špecifický cieľ: Vedieť umiestniť tvar na ploche.

Úloha: Vyplniť plochu zvolenými prvkami.

Pomôcky a materiály: Modrý krepový papier – svetlejší a tmavší, vystrihnuté živočíchov z predchádzajúcej úlohy, lep.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci zlepiť dva krepové papiere po dĺžke a na ne nalepiť svoje morské živočíchov. Pracujú všetci žiaci spolu.

STOPY V PIESKU PRI MORI

Špecifický cieľ: Vedieť vyvinúť správny tlak na kresliaci nástroj.

Úloha: Pretláčať podrážku topánok cez papier rudkou.

Pomôcky a materiály: Topánky s členitou podrážkou, kancelársky papier, rudka.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci si položia papier na podrážku a jemne rudkou vyfarbujú plochu. Potom si vzniknuté stopy porovnávajú a lepia na veľký baliaci papier.

MORE

Špecifický cieľ: Vytvoriť kópiu obrazu.

Úloha: Namaľovať obrázok podľa výtvarného diela.

Pomôcky a materiály: Výkres, temperové farby.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci si prezrú obraz a podľa neho namaľujú vlastný obraz. Žiaci maľujú podľa obrazu Dana Meluzína *More*.

9 | Dan Meluzin *Les – čiarový kód*

Les – čiarový kód
2007, akryl, plátno, 110x140

VEK DETÍ: 11 ROKOV

Špecifický cieľ: Vedieť vytvoriť na základe vlastnej nálady a cítenia parafrázu umeleckého diela Dana Meluzína.

Úloha: Pomocou farebného vrstvenia ozvláštniť umelecké dielo.

Pomôcky a materiály: Štetce, temperové farby, výkres A3, papierové vreckovky.

Opis plánovanej realizácie: Aké farby má svet okolo nás (farebná škála, sýtosť). *Zatvor oči a povedz, čo teraz vidíš?* Rozhovor o autorovi. Rozbor diela *Čiarové kódy – les. Aký les poznáte? Čo je to parafráza?* Individuálna práca žiakov.

ČIARA – LÍNIA (ŠTÚDIE)

Špecifický cieľ: Vedieť vyplniť plochu pomocou rôzneho usporiadania čiar, ich ukladania, hustoty a hrúbky.

Úloha: Na základe diela *Les* vytvoriť vlastnú predstavu lesa. Strom – čiarové kódy vyplniť rôznymi druhmi čiar.

Pomôcky a materiály: výkres A3, obyčajná mäkká ceruzka, pastelky.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci kreslia rôzne druhy čiar na výkres vedľa seba tak, aby vyjadrili dojem lesa.

Špecifický cieľ: Vedieť pomocou jednoduchšej grafickej techniky – frotáže – skomponovať rôzne štruktúry na ploche.

Úloha: Pomocou pretláčania rôznych štruktúr cez papier vytvoriť ozvláštnenú vlastnú predstavu stromov.

Pomôcky a materiály: Papier A3, mäkká ceruzka, štruktúry – kôra dreva, textilie, podrážky topánok, puzzle, atď.

Opis plánovanej realizácie: *Zatvor oči a rukami skúmaj povrch jednotlivých prinesených predmetov. Prejdi sa po triede a nájdi iné zaujímavé predmety. Aký zvuk vydávajú predmety po dopade na zem? Akú vôňu má kôra, list, topánka... Čo je to frotáž?*

Individuálna práca žiakov. Žiaci zobrazujú les pomocou frotáže. Vytvorenie triednej galérie z prác žiakov.

Špecifický cieľ: Vedieť využiť možnosti ľudského tela pri výtvarnom vyjadrení. Naučiť sa spolupracovať.

Úloha: Stvárniť pomocou tel skupinu stromov v lese.

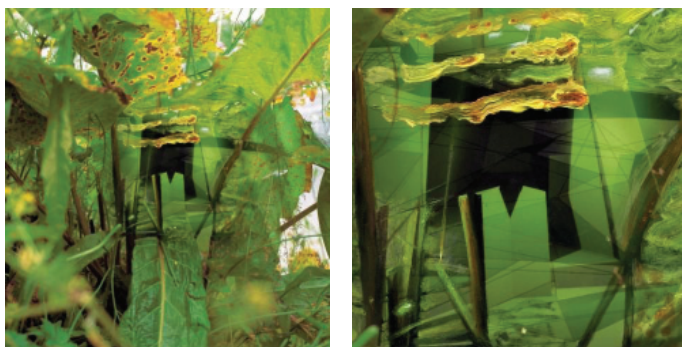
Opis plánovanej realizácie: Každý žiak samostatne skúša v rôznych polohách vyjadriť pomocou vlastného tela tvar stromu. Vyberie si jednu možnosť a zaradi sa do skupiny stromov, ktoré tvoria iní žiaci. Spoločne vytvoria les.

10 | Dielo Daniela Fischera verzus príroda mojimi očami

Dátum narodenia: 1950

Miesto narodenia: Bratislava

Daniel Fischer v rokoch 1968 – 1974 absolvoval štúdium na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u profesora Matejku. V roku 1992 bol vymenovaný za profesora na odbor maľba. Od roku 1990 pôsobí na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na Katedre maľby ako vedúci ateliéru voľnej tvorby. V kontexte domáceho výtvarného umenia zaujíma zvláštnu pozíciu. Už od konca 70. rokov sa svojím záujmom o skúmanie podstaty obrazu a odkrývanie procesu jeho vzniku situoval do blízkosti európskej analytickej maľby, paralelne experimentoval na poli nových médií, predovšetkým počítačovej grafiky. Po roku 1989 sa zúčastnil na viacerých významných medzinárodných výstavách, ktoré mapovali situáciu v strednej a východnej Európe. Od roku 1990 je opakovane hosťujúcim profesorom v USA – Slippery Rock University - 1994, Rhode Island School of Design - 1998, hosťujúcim profesorom na Internationale Sommerakademie für Bildende Künste. Je členom Rady Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia, členom Predsedníctva Rady vysokých škôl, riaditeľom Bienále IstroArt, medzinárodnej výstavy študentov umeleckých škôl v Bratislave, od r. 1996, predsedom poroty výstavy – trienále Súčasná slovenská grafika (1998). Prednášal na University of Arizona, Tucson a na University of Houston v USA. Od roku 1999 je členom Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR. V prírode hľadá situácie, svetlo a okamihy, v ktorých sa dá zachytiť spojenie človeka s tým, čo je nad nami.

VEK DETÍ: 16 – 18 ROKOV

KRAJINA

Špecifický cieľ: Prostredníctvom tvorby Daniela Fischera analyzovať krajinu a modernú tvorbu umelca.

Úloha: Porovnať obraz zakomponovaný v krajine a *abstraktné dielo* umelca, vyhľadať na internetových stránkach informácie o Danielovi Fischerovi, jeho dielach, analyzovať, nájsť rozdiely a spoločné prvky obrazu v obraze.

Pomôcky a materiály: PC, internet, katalóg, fotoaparát, počítače, internet, tlačiareň, katalóg, pomôcky a materiál v závislosti od zvolenej techniky.

Opis plánovanej realizácie: Vypracovať pracovné listy zamerané na interpretáciu diela.

Porovnaj obe fotografie a nájdi niečo spoločné a rozdielne. Opíš, čo vidíš na obrázkoch. Pomenuj výtvarnú techniku. Aký názov by si dal danému dielu. Vyhľadaj informácie o Danielovi Fischerovi, autorovi tohto diela. Akým spôsobom postupoval, tvoril dielo? Vyhľadaj iné príklady jeho

tvorby, v ktorej postupoval takýmto spôsobom. Aké pocity mohol mať umelec, keď použil takéto farby. Čo mohlo byť inšpiračným zdrojom umelca?

Hľadaj zvláštnosti na obraze. Pomenuj výtvarnú techniku. Aký názov by si dal dielu? Aké pocity mohol mať umelec, keď použil takéto farby? Vyhľadaj informácie o Danielovi Fischerovi, autorovi tohto diela. Akým spôsobom postupoval, tvoril dielo? Vyhľadaj iné príklady jeho tvorby, v ktorej postupoval takýmto spôsobom.

Pred realizáciou jednotlivých úloh žiaci navštívia virtuálnu galériu, prezrú si katalóg Daniela Fischera, ale najskôr interpretujú dielo a spoznajú tvorbu pomocou úloh A a B.

KRAJINA DANIELA FISCHERA, ALEBO KRAJINA MOJIMI OČAMI?

Špecifický cieľ: Preklenúť obavy zo subjektívneho vyjadrovania pocitov, vnímania atmosférických zmien, prírody.

Úloha: Kresbou pastelkami vyjadriť živly prírody, pocity z tepla, zimy, použiť teplé a studené odtiene farieb.

Pomôcky a materiály: Pastelky, pastely Giocondy, výkresy A4.

Opis plánovanej realizácie: Motivačný rozhovor zameraný na momentálny stav počasia, krajiny pri pohľade z okna, aké atmosférické zmeny ich z tohto okna upúťali alebo z pobytu v prírode počas prázdnin, prípadne či ich zaujali nejaké prírodné zvláštnosti počas prechádzok v okolí. Zadanie úlohy: opísať pocity pri prežívaní radosti z krásy prírody, z vody, ohňa... a vyjadriť tieto pocity prostredníctvom farieb použitím teplých, studených farieb.

Poznámky: najskôr realizujú A alebo B úlohu.

KRAJINA A JEJ ZVLÁŠTNOSTI, KTORÉ MA OBKLOPUJÚ

Špecifický cieľ: Preklenúť obavy zo subjektívneho vyjadrovania pocitov, vnímania atmosférických zmien, prírody.

Úloha: Vyjadriť technikou monotypie prírodu, krajinu v rôznych ročných obdobiach, vlastné pocity, náladu, rozlíšiť farebné nuansy, ktoré sú každodennou súčasťou prírody, popísať postup tvorby monotypie.

Pomôcky a materiály: Temperové farby, tekutý škrob, štetce, voda, výkresy, valček

Opis plánovanej realizácie: Motivačný rozhovor zameraný na subjektívne vyjadrovanie pocitov, vnímanie atmosférických zmien, ročných období, prírody, na modernú tvorbu súčasných umelcov, praktické ukážka vyjadrovacích možností monotypie, realizácia úlohy.

KRAJINA ZACHYTENÁ OKOM OBJEKTÍVU V RUKÁCH GRAFICKÉHO PROGRAMU

Špecifický cieľ: Použiť nástroje vybraného grafického programu pri úprave a výtvarnom spracovaní fotografie.

Úloha: Zmeniť fotografiu pomocou nástrojov, filtrov grafického programu do rôznych výtvarných techník a období.

Pomôcky a materiály: Fotoaparát, fotografia, PC, internet, grafický program, tlačiareň, fotografický príp. kriedový papier.

Popis plánovanej realizácie: Motivačný rozhovor a diskusia o vhodných námetočoch na fotografovanie, o kompozíciách už zhotovených fotografií, čo fotili a s akými problémami sa stretali, prípadne aké zásady je potrebné dodržiavať pri fotografovaní. Riadený rozhovor zameraný na zistenie schopností práce s grafickými programami. Žiaci si vyberú fotografiu krajiny, ktorú si sami odfofili, fotografiu krajiny zmenia, upravia pomocou nástrojov grafického programu do vybranej techniky (reliéf, plátno, impresionistický obraz, vlnenie...).

Poznámky: Vychádzame z predpokladu, že žiaci vedia pracovať s PC.

TOTO MÁ BYŤ KRÁSNE ZÁKUTIE PRÍRODY?

Špecifický cieľ: Charakterizovať možné východiská a inšpiračné zdroje pre moderné a abstraktné umenie súčasných umelcov.

Úloha: Zmeniť pôvodný obraz pomocou výtvarných výrazových prostriedkov.

Pomôcky a materiály: Obrázky prírody z kalendára, nožnice, pravítko, orezávač, podložka na rezanie, výkresy A4, lepidlo.

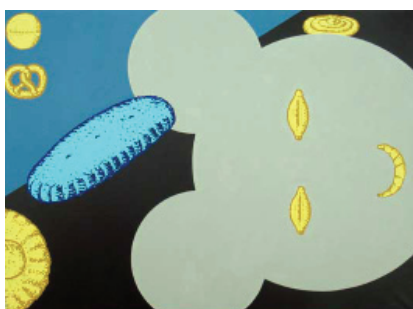
Opis plánovanej realizácie: Motivačný rozhovor zameraný na krásy Slovenska a Liptova (žiaci si mali priniesť obrázky prírody, ktoré ich zaujali), vysvetlenie pracovného postupu techniky koláže a jej možností, realizácia práce, opis toho, čo sa stalo s jednotlivými obrázkami prírody. Rozstrihať dva rovnako veľké obrázky prírody a striedavo ich nalepiť.

11 | Ivan Csudai *Klonos*

Dátum narodenia: 1959

Miesto narodenia: Svodov-Želiezovce

Ivan Csudai sa narodil 18. 8. 1959 vo Svodove. V rokoch 1974 – 1978 študoval fotografiu na SŠUP v Bratislave a v rokoch 1981 – 1987 reštaurovanie maľby na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. V roku 1990 na návrh laureátky Herderovej ceny A. Šimotovej získal Herderove štipendium a absolvoval ročný pobyt na Akadémii výtvarných umení vo Viedni, v ateliéri Arnulfa Rainera. V roku 1993 získal Artest – štipendium a polročný pobyt v ateliéri nadácie BINZ 39 v Zürichu. Od 1995 pôsobí na Vysokej škole výtvarných umení a od roku 2001 vedie IV. maliarsky ateliér na Katedre maľby. Žije a tvorí v Bratislave.

Klonos

2002, akryl, plátno, 181x241

VEK DETÍ: 17 – 19 ROKOV

Špecifický cieľ: V spolupráci v skupine verbálne a vizuálne interpretovať výtvarné dielo Ivana Csudaia *Klonos* a interpretáciu prezentovať.

Úloha: Vymyslieť pre obraz názov. Porovnať obrazy *Klonos* a *Modrý chlieb*. Vymyslieť príbeh. Vizuálne interpretovať obraz Ivana Csudaia *Klonos*. Vytvoriť koláž z prístupného materiálu.

Pomôcky a materiály: Fólia, papier, písacie potreby.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci urobia analýzu obrazu – tvarovú, farebnú. *Čo vidíte na obrázku? (Aké druhy pečiva?) Čo vám obraz pripomína? Akú vôňu vo vás obraz vyvoláva? Čo cítite hmatom, keď si predstavíte, že by ste jednotlivé časti obrazu hladkali? Aký zvuk si predstavíte? Akú emóciu, emócie vo vás obraz vyvoláva? Zaujmal vás – prečo áno/nie? Aké farby autor použil? S akými geometrickými tvarmi autor pracuje? Aký je význam slova klon?*

V skupinke 3 žiakov pomocou predchádzajúcej analýzy porovnať obrazy *Klonos* (2002, akryl, plátno, 181x241 cm) a *Modrý chlieb* (akryl na plátne, 2002, 130x180 cm) a vysvetliť, prečo sa asi obraz nazýva *Klonos*. Porovnať obrazy a opísať spoločné a rozdielne znaky. Maľbou vytvoriť základný motív, z cesta vymodelovať pečivo, k názvu vytvoriť koláž. Ďalšia skupina pracuje s farebným papierom a slaným cestom. Inšpiruje sa názvom diela *Klonos* a slovom *macík*. Prezentácia vytvoreného diela. Skupina žiakov vymyslí krátky príbeh a dopíše ho na plagát.

Pomôcky a materiály: Fólie, papier, písacie potreby, cesto, kartón, farby.

Špecifický cieľ: Spoznať výtvarnú tvorbu autora.

Úloha: Vytvoriť prezentáciu a prezentovať tvorbu Ivana Csudaia.

Pomôcky a materiály: PC, internet, PowerPoint.

Opis plánovanej realizácie: S použitím internetu vytvoriť pre svojich spolužiakov/svoje spolužiačky otázky o živote a tvorbe Ivana Csudaia. Prezentovať základné informácie o jeho živote a tvorbe.

12 | Ivan Csudai *Marinás Mirror*

Marinás Mirror

2004, akryl na platne, 190x240

Vek detí: 7 – 8 rokov

Špecifický cieľ: Porozumieť výtvarnému dielu.

Úloha: Verbálne vyjadriť pocity z prezentovaného diela. Vytvorí vizuálnu interpretáciu diela.

Pomôcky, materiály: Reprodukcia diela Ivan Csudai – *Marinás Mirror* (xerox) + puzzle, dataprojektor, výkres, vodové farby, mydlová voda, guľatý štetec, čistá voda v nádobke, kresliace potreby (tuš), lep, nožnice.

Poznámky: Vzhľadom na časovú náročnosť témy zvoliť dvojhodinový celok 50 – 60 min.

Opis plánovanej realizácie:

- 1. hodina* – vysvetlenie pojmov umelecké dielo, galéria, originál, kópia, falzifikát – formou riadneho rozhovoru, otázok a odpovedí prostredníctvom autentických skúseností žiakov a pomocou počítačovej techniky premietnuť dielo autora. *Ukáž, aké je podľa teba dielo veľké? Myslíš si, že ho vytvoril muž, alebo žena? Páči sa vám? Prečo áno/nie? Čo sa ti najviac páči? Chceli by ste mať také dielo doma? Kde by ste ho umiestnili?* Nasleduje opísanie diela a vyjadrenie pocitov, tzv. precítanie alebo prežitie. *Aký by ste dali dielu názov?* Pomocou techniky z obrazu učiteľ uberá/pridáva farbu, znižuje/zväčšuje – žiaci vyjadrujú postoje a pocity. V triede žiaci pracujú v skupinách a pomocou vytvorených puzzle skladajú obraz.
- 2. hodina* – rozhovor o autorovi diela (iba základné informácie) a prezentácia skutočného názvu diela. Vlastná realizácia: žiaci sú rozdelení do 5 skupín po 4 žiakoch. Pomocou farebného mydlového roztoku a slamky tvoria bubliny. Skúmajú ich vlastnosti (farbu, hmotnosť, formu), ale aj samých seba (výraz tváre pri fúkaní). Padajúce bubliny zachytávajú na papier, ktorý predstavuje nebo. Žiaci pracujú v skupinách. Namočia štetec do mydlovej vody a poriadne rozmiešajú farbu. Keď je odtieň farby dosť sýty, žiaci vytvárajú na papieri farebné kruhy podobné tým, ktoré videli na reprodukcii diela. Striedajú farby, kým sa výkres nezaplní. Žiaci charakterizujú výraz tváre, ktorý mali pri vyfukovaní bublín (našpúlené ústa, vypuklé líčka, veľké oči), kreslia portrét s výrazom tváre pastelkami alebo tušom. Kresbu vystrihnú a nalepia na dúhové nebo. Každá skupina predstaví svoju prácu, porozpráva, ako sa jej pracovalo, čo bolo na aktivite najzaujímavejšie.

13 | Erik Binder *Bez názvu*

Dátum narodenia: 1974

Miesto narodenia: Hnúšťa-Likier

Erik Binder vyštudoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave – Ateliér voľnej grafiky (R. Jančovič), maliarsky Ateliér +-XXL (D. Fischer). Je veľký šaman a mystifikátor, ktorý rád vŕhajúce bezbranných divákov do svojich umeleckých hier. Jeho tvorba je mimoriadne rozmanitá (od digitálnych manipulácií, cez multimedialne objekty a inštalácie, až po maľbosprejované plátna a skate-dosky... najnovšie tiež vystupuje v úlohe „art lab“ galeristu), typická svojším humorom, niekedy až detsky nespútanou hravosťou, recykláciou materiálov, ale aj nápadov a miešaním subkultúrnych vplyvov (komiks, grafity, hip-hop, globálna kritika, eko, socik či kung-fu). Binder je charakteristický totálnym prístupom k tvorbe a bezprostredným narábaním s vizuálnou pamäťou, vizuálnymi odkazmi a dejinami umenia. Výsledkom sú mix artefakty a prostredia, do ktorých zahŕňa aj svoj životný štýl, hudbu a rodinu. Celok nazýva projektom Kunst fu či umeleckým zoskupením Kunst fa (či inak..). Práve anarchistická bezprostrednosť v spôsobe tvorby – dokáže naraz urobiť veľa vecí a ešte viac neporiadku – robí z Bindera autentického a v rámci slovenskej scény jedinečného tvorcu. V rokoch 2002 a 2007 bol finalistom Ceny Oskára Čepana.

Bez názvu

2008, akryl, sprej, plátno, 60x90

VEK DETÍ: 10 ROKOV

Špecifický cieľ: Rozlíšiť výrazové prvky výtvarného diela.

Úloha: Charakterizovať výrazové a vyjadrovacie prvky výtvarného diela (líniu, škvrnu, farbu).

Pomôcky: Výtvarné dielo, portrét autora, balóniky, fúkacie fixky, výkres A4, prázdny obrazový rám, fotoaparát, portrét autora, výtvarné dielo Erika Bindera Bez mena.

Opis plánovanej realizácie: Rozhovor: *Čo ti napadlo, keď si uvidel obraz? Čo si spozoroval ako prvé? Aké prvky ťa upúťali na tomto diele? Ako bolo dielo vytvorené? Aké farby využil umelec? Čo si myslíš, patrí autor k staršej generácii, alebo k mladšej generácii? Býva na Slovensku? Ako asi dielo vzniklo? Videli ste už niekedy podobné dielo? V ktorom roku asi vzniklo? Aký by ste mu dali názov?*

Úloha: Charakterizuj výraz tváre, pokús sa vyjadriť pocity postavy mimikou.

Pomôcky: Výtvarné dielo, životopis, portrét E. Bindera, prázdny rám z obrazu, fotoaparát.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci dostanú nakopírované dielo Erika Bindera Bez názvu. Žiaci dielo pozorujú, hľadajú tvár, vžívajú sa do pocitov, ktoré stvárňuje. Každý žiak si priloží prázdny rám obrazu k tvári a pokúsi sa vyjadriť pomocou mimiky rovnaký pocit aký má postava z diela. Výrazy tváre odfotografujú.

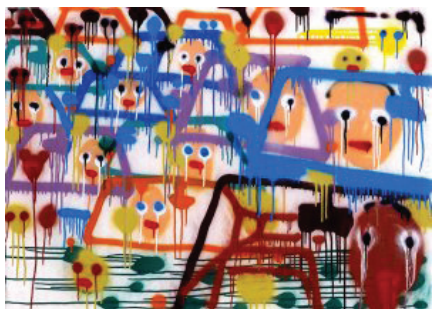
Špecifický cieľ: Graficky znázorniť výraz tváre vyjadrujúci pocit, náladu kresbou na balónik.

Úloha: Čo najvýstižnejšie kresbou znázorniť pocit, náladu.

Pomôcky a materiály: Nafúkaný balónik, čierna fixka, lístočky s nápismi nálad a pocitov.

Opis plánovanej realizácie: Každý žiak si vyberie z pripraveného súboru jeden lístok, na ktorom je uvedený typ nálady alebo pocitu. Žiaci si nafúkajú balónik, ktorý predstavuje tvár. Kreslia naň také črty, aby čo najvýstižnejšie zodpovedali textu na lístočku, napr. radosť, smútok, bolesť, nenávisť, smiech, plač... Pri prezentácii pomenovávajú, akú náladu, pocit autor (žiak) vyjadril.

14 | Erik Binder *Klony v dopravnej situácii*

Klony v dopravnej situácii

2007, sprej na papieri, 90x110

VEK DETÍ: 7 ROKOV

Špecifický cieľ: Spoznať výtvarné dielo, vedieť odhaliť z akých prvkov sa skladá, čo ním chcel autor vyjadriť.

Úloha: Pomenovať základné výrazové prostriedky prezentovaného výtvarného diela.

Pomôcky a materiály: Reprodukcia výtvarného diela *Klony v dopravnej situácii*, ukážky kníh pre deti, ktoré ilustroval E. Binder.

Opis plánovanej realizácie: Demonštrácia výtvarného diela. Informácia o autorovi, ukážky kníh, ktoré ilustroval. Percepcia diela. *Pozrite si obrázok a povedzte, akú má atmosféru. Aké tvarové prvky prevládajú na obrázku? Prečo si autor vybral takúto tému? Aké farby vidíme, akú atmosféru v nás vyvolávajú? Vidíme tak zobrazené veci aj v skutočnosti? Je v diele vyjadrený nejaký pohyb? Aký názov by si tomuto dielu dal ty? Búrka mozgov: pozorne sa ešte raz pozri na dielo a povedz, čo ti napadne.*

DRAMATIZÁCIA DOPRAVNEJ SITUÁCIE

Špecifický cieľ: Na základe verbálnej interpretácie vytvoriť výtvarnú interpretáciu formou dramatizácie.

Úloha: Zdramatizovať postavu klonu z dopravnej situácie.

Pomôcky a materiály: Reprodukcia diela, kartónové rámy, krieda, stoličky.

Opis plánovanej realizácie: Žiaci si vyberú postavu, ktorú chcú zrealizovať. Každý dostane kartónový rám znázorňujúci dopravný prostriedok. Na zemi je kriedou vyznačená cesta, po ktorej sa budú pohybovať. Aby nemohli z cesty vybočiť, okolo poukladáme stoličky.

Pokúsme sa vytvoriť dopravnú situáciu na obrázku (scénické aranžovanie). Správajme sa ako autá z obrázka (žiaci sami vymýšľajú a navodzujú rôzne situácie, ktoré by mohli nastať). Dopravné prostriedky vydávajú i zvuky. Skúsme napodobniť zvuky na ceste (pokojná atmosféra, autá sa zrazili). Deti pridávajú ďalšie možné varianty. Porozprávaj, ako si sa cítil, keď bola cesta voľná, neprejazdná, keď do teba niekto narazil. Všimol si si, ako sa klony tvárili? Komunikovali medzi sebou? Čo sa ti na tom páčilo a čo by si v niektorých situáciách zmenil?

Špecifický cieľ: Parafrázovať výtvarné diela spojením viacerých elementov.

Úloha: Vytvoriť jeden element klon z dopravnej situácie a pripojiť do veľkého celku.

Pomôcky a materiály: Výkresy, baliaci papier, fúkacie fixky, lepidlo.

Opis plánovanej realizácie: Podobne ako pri dramatizácii si každý žiak vyberie jeden klon, ktorý vytvorí na výkres technikou fúkacích fixiek. Táto sa v našich podmienkach podobá technike, ktorú použil autor (sprejovanie). Potom na baliaci papier poukladáme výkresy podľa predlohy výtvarného diela a prilepíme. Vytvoríme tak parafrázu výtvarného diela.

15 | Milan Bočkay *Belle matiere*

Dátum narodenia: 1946

Miesto narodenia: Krušovce, Slovenská republika

Milan Bočkay študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (1965 – 1971 u prof. Dezidera Millyho a Petra Matejku). Na jeho tvorbe sa podpísalo školenie pod vedením Rudolfa Fílu na bratislavskej SUPŠ. V súčasnosti vyučuje na Škole úžitkového výtvarníctva v Bratislave. Vystavoval v Brne (1980, 1989), Prahe (1984), Bratislave (1988, 1995), Sovinci (1992), Žiline (1992), Nových Zámkoch (1993) i na kolektívnych výstavách v zahraničí v Paríži, New Yorku, Ulme, Karlsruhe. Je členom výtvarného zoskupenia A-R. Väčšieho uznania sa mu dostalo až po roku 1989. Vo svojich prácach autor skúma technikou *tromp l'oeil* hranice medzi ilúziou a realitou. Tento starý maliarsky trik však primárne nevyužíva na pomýlenie diváka, dovoľuje mu rozohrať interpretačnú mnohoznačnosť ilúzií a zároveň ho vedie k výskumu média, k výskumu maľby a jej postavenia v druhej polovici 20. storočia. Vo svojej tvorbe sa zameriava na reflexiu maľby, na odkrývanie, ale aj znejasňovanie jej podstaty. Základom je hyperrealistická maľba, ktorou autor reprodukuje skutočnosť – pokrčený papier, perforácie plochy, tieň, ale aj stopy ceruzkou, farebné škrvny atď. Divák je zneistený dokonalosťou okaklamu. Autor totiž imituje rôzne techniky, ceruzku maľbou a pod.

Belle matiere

1988, olej na plátne

VEK DETÍ: 4 – 5 ROKOV

Motivácia a priblíženie diela: V meste býval ujo maliar. Rád vymýšľal hudbu, básničky, hral divadlo a zo všetkého najradšej kreslil. Mal aj malé dievčatko, a tak si kreslili spolu. Raz si išli na stôl pripraviť farby a uvideli na obruse akési škrvny. Čudoval sa ujo maliar, odkiaľ sa tam vzali. Tak sa mu zapáčili, že namaloval taký istý obrázok, aký videl na stole. Kto mohol zašpiniť obrus? Čo jedlo dievčatko? Akej farby sú škrvny? Čím mohlo obrus zašpiniť?

OBRUS

Špecifický cieľ: Správne uchopiť grafický nástroj a vyvinúť primeraný tlak na podložku.

Úloha: Viesť vertikálne a horizontálne línie po celej ploche papiera.

Pomôcky a materiály: Reprodukcia diela, postavička dievčatka, výtvarné pomôcky, obrázky potravín a jedál, pochutiny, džem, kečup, horčica, valčeky z papierových vreckoviek, farby v nádobkách, papier A3.

Opis plánovanej realizácie: Názorne deťom predviesť spôsob uchopenia nástroja, vedenia línií zhora nadol, z ľavej strany na pravú stranu papiera tak, že vytvorí mriežku. Odtiene farieb si zvolia deti.

ŠKVRNY

Špecifický cieľ: Vedieť manipulovať s farbami.

Úloha: Odtláčať a rozotierať farbu prstami.

Pomôcky a materiály: Predtým namaľovaný obrus, prstové farby.

Opis plánovanej realizácie: Otázky na motiváciu: *Čím sa mohol obrus zašpiniť? Čím sme my doma zašpinili obrus mamičke? Ako sa nám stala taká nehoda? Akej farby boli naše škvrny?* Pri týchto otázkach môžu deti ochutnávať, ovoniávať pochutiny. Potom si vyberajú farby, ktoré odtláčajú prstami a rozotierajú.

Námet na ďalšie nadväzujúce úlohy: Rozprávať sa o slušnom správaní pri stolovaní, v reštaurácii, poukázať na význam zdravej racionálnej stravy, rozlišovať zdravé a nevhodné potraviny a jedlá, zahrať sa na reštauráciu, kuchárov a čašníkov, na domácnosť. Pri týchto námetových hrách môžeme deťom primeraným spôsobom vstúpiť a upevňovať u nich zdvorilostné návyky.

16 | Igor Kalný *Telovka*

Dátum narodenia: 1957

Miesto narodenia: Trenčín

Igor Kalný nemohol ísť študovať z ideologických dôvodov na vysokú školu a nezískal umelecké školenie. Napriek tomu má v slovenskom umení svoje významné miesto. Venoval sa aj hudbe, divadlu a písaniu básní. Svoje diela začal tvoriť, keď mal 19 rokov a vytvoril ich niekoľko stoviek. Niektoré vznikali pomocou otláčania detských pečiatok so zvieratkami. Neskôr začal obkresľovať rôzne predmety – vešiak, okuliare, otvárač, džbán, potom svoje ruky, nohy, až sa nakoniec obkreslil celý.

Telovka

1986, kresba na kartóne, 205x150

VEK DETÍ: 7 ROKOV

Špecifický cieľ: Vedieť vytvoriť celok z častí.

Úloha: V skupinách poskladať puzzle – reprodukciu obrazu.

Pomôcky a materiály: Puzzle pre 4 skupiny, výkres formát A3.

Opis plánovanej realizácie: Poskladanie obrázkov – reprodukcia diela *Telovka* od I. Kalného. Analýza výtvarného diela: *Čo je zobrazené na obrázku? Pripomína ti to niečo? Čo si si všimol ako prvý? Aký máš pocit, keď sa naň pozeráš? Páči sa ti? Je tá postava veľká? Pohybuje sa? Kam sa asi ponáhľa? Ako je vytvorená? Prečo je farba čierna? Môže to byť aj autor sám? Kde sa asi obkreslil? Pre koho to urobil? Kde si tento obraz umiestnil? Daroval ho niekomu? atď.*

Špecifický cieľ: Zobrazíť obrysou líniou zaujímavý tvar predmetu.

Úloha : Vyhľadať v triede a obkresliť predmet zaujímavého tvaru.

Pomôcky a materiály: Výkres A3, ceruzky, baliaci papier, ceruzky, fixky, kriedy, uhoľ, voskový pastel, veci nachádzajúce sa v triede, tabuľa.

Opis plánovanej realizácie: Prezrieť si výtvarné diela autora vytvorené pečiatkami. Nájsť si v triede jednu vec, presvedčiť sa, či je ľahšie ju nakresliť alebo obkresliť. Obkresľovanie predmetov z triedy.

Špecifický cieľ: Rozlíšiť tvary a možnosti ľudského tela.

Úloha: Zobrazíť obkresľovaním časti svojho tela.

Pomôcky a materiály: Výkres A3, ceruza, pastelky.

Opis plánovanej realizácie: Po prezentácii ukážky obkresľovať časti tela – obkresliť si časť predlaktia, dľaň, prsty, chodidlo, časť nohy od kolena nadol, hlavu. Každý žiak sa usiluje podľa vlastných možností obkresľovať vlastné časti tela.

Špecifický cieľ: Vedieť zobraziť obrys postavy.

Úloha: Vybrať a obkresliť spolužiačku alebo spolužiaka v dohodnutej polohe.

Pomôcky a materiály: Baliace papiere, ceruzky, farebné kriedy, voskový pastel, uhlíky, fixky.

Opis plánovanej realizácie: Vytvoriť pracovné skupiny. Výber grafických nástrojov (možnosť zvoliť si kresbu fixkami, kresbu voskovým pastelom, kresbu uhlíkom, kresbu kriedami).

Špecifický cieľ: Vytvoriť v priestore z rôznych materiálov nachádzajúcich sa v triede postavu.

Úloha: Zostrojíť kombinovaním rôznych materiálov trojrozmernú sochu postavy.

Pomôcky a materiály: Rôzne druhy materiálov.

Opis plánovanej realizácie: Spoločné vytváranie postavy.

Ďalšie námety:

Špecifický cieľ: Vyjadriť pozitív a negatív.

Úloha: Rôznymi typmi písma vyplniť vnútornú alebo vonkajšiu plochu obrysu postavy, vpisovať svoje vlastnosti. Vytvárať pomocou písma štruktúrovanú plochu.

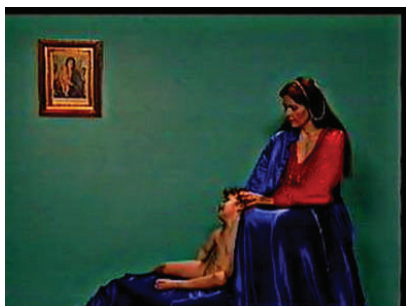
Pomôcky a materiály: Tuš, redisové pero, plochý štetec č. 2, špajdľa.

17 | Vladimír Kordoš *Madona*

Dátum narodenia: 1945

Miesto narodenia: Partizánska Lupča

Vladimír Kordoš študoval v rokoch 1960 – 1964 na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave na oddelení aranžérstva a výstavníctva u profesora Rudolfa Filu. Od roku 1965 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na oddelení sklo v architektúre u docenta Václava Cíglera, ktoré ukončil v roku 1971. Jeden rok pracoval ako grafik v redakcii časopisu. Od roku 1973 až doteraz pedagogicky pôsobí ako stredoškolský profesor na oddelení propagačnej grafiky na Škole úžitkového výtvarníctva v Bratislave. Od ukončenia štúdií sa v tvorivej oblasti venuje intermediálnemu umeniu a patrí k popredným predstaviteľom strednej generácie výtvarného umenia na Slovensku. Je členom tvorivej Skupiny A-R. Jeho tvorba býva súčasťou významných výstav a expozícií doma i v zahraničí (v súčasnosti na výstavách 20. storočie z cyklu Dejiny slovenského výtvarného umenia a Späť do múzea – Späť ku hviezdám v Slovenskej národnej galérii v Bratislave).

Madona

1996

VEK DETÍ: 3 – 6 ROKOV

Špecifický cieľ: Uplatniť aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext (zmysluplne rozprávať o svojich pocitoch, zážitkoch, dojmoch).

Úloha: Povedz, čo vidíš na obraze.

Pomôcky a materiály: Kópia obrazu, fotografie detí s matkami.

Opis plánovanej realizácie: Pozorovanie obrazu a rozhovor o ňom, rozhovor o fotografiách detí so svojimi matkami, ktoré si prinesú z domu. *Môže tam byť matka a syn, alebo matka a dcéra? O čom sa podľa teba osoby na obraze rozprávajú? Akú náladu má mama a dieťa? Koho ti pripomínajú ľudia na obraze? Všimni si, že na obraze je ešte jeden obraz. Porovnaj tieto dva obrazy. Porovnaj oblečenie osôb na oboch obrazoch. Povedz, čo nosí oblečené tvoja mama. Porovnaj farby na oboch obrazoch. Porovnaj polohu osôb na oboch obrazoch. Porovnaj výraz tváre ľudí na oboch obrazoch. Nájdi medzi fotografiami takú, ktorá sa najviac podobá obrazu.*

Poznámky: Aktivitou rozvíjame rečovú inteligenciu u detí, resp. rečový učebný štýl.

Špecifický cieľ: Hudobno-dramaticky stvárniť výtvarné dielo

Úloha: Vyjadriť pohybom na podnety hudobného sprievodu obsah obrazu.

Pomôcky a materiály: Kópia obrazu, CD prehrávač, hudobné skladby, detské hudobné nástroje.

Opis plánovanej realizácie: Pozorovanie obrazu, rozhovor, počúvanie hudby, pri výbere pomalej hudby alebo uspávanky pohybové stvárnenie hudby. *Na ktorú pieseň si spomenieš pri pohľade na obraz? Ktorú pieseň spieva matka synovi na obraze? Akú pieseň Ťi spieva tvoja mama doma?*

Vyber skladbu, ktorá sa hodí k téme na obraze z počutých skladieb. Pohybuj sa v rytme piesne/skladby. Ktorý hudobný nástroj by si vybral k téme na obraze? Počúvanie hudby, pohyb v rytme.
Poznámky: Aktivita rozvíja hudobnú inteligenciu.

Špecifický cieľ: V hrách napodobniť prácu rodičov.

Úloha: Vyjadriť pohybom činnosti, ktoré robia rodičia pri práci.

Pomôcky a materiály: Kópia obrazu.

Opis plánovanej realizácie: Pozorovanie obrazu a napodobňovanie zobrazených osôb na obraze. Hra na maliara. Po hre na maliara a na zobrazované osoby opísať svoje pocity (aj v role maliara, aj v rolách osôb, ktoré pózujú). *Pokús sa napodobniť to, čo vidíš na oboch obrazoch. Ktorý obraz napodobňujeme? Zahrajme sa na maliara a na osoby, ktoré mu pózujú. V hre Na remeslá napodobni prácu svojich rodičov.*

Poznámky: Aktivitou rozvíjame pohybovú a interpersonálnu inteligenciu.

Špecifický cieľ: Priradiť, rozoznať a pomenovať farby na obklopujúcich reáliách.

Úloha: Vyhľadať a pomenovávať farby na obraze.

Pomôcky a materiály: Kópia obrazu, pastelky, vodové a temperové farby, výkresy, štetce, voda.

Opis plánovanej realizácie: Pozorovanie obrazu z farebnej stránky, porovnávanie farieb na obraze s farbami v okolí, prirovnávanie farebných odtieňov na pastelkách a hľadanie rovnakého odtieňa ako na obraze, miešanie odvodených farieb z troch základných, pozorovanie farebných škvŕn na výkrese namočenom vo vode. *Ktoej farby je na obraze najviac? Ktorá farba na obraze sa ti páči? Ktorá farba na obraze sa ti nepáči? Ktorú farbu by si na obraze vymenil? Kde v okolí vidíš také isté farby ako sú na obraze? Porovnaj farby pasteliek s farbami na obraze, nájdi rovnaký odtieň. Zmiešaj žltú a modrú farbu – aká vznikne? Zmiešaj žltú a červenú farbu – aká vznikne? Zmiešaj červenú a modrú farbu – aká vznikne? Ktorú farbu nosíš najradšej na oblečení? Ktorú farbu nosí na oblečení tvoja mama? Pán kráľ stratil čiapočku – hra na rozoznávanie farieb.*

Poznámky: Aktivitou rozvíjame zrkovú a interpersonálnu inteligenciu.

Špecifický cieľ: Zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov obrazce a útvary podľa fantázie, predlohy a slovných inštrukcií.

Úloha: Poskladať obrázok podľa predlohy.

Pomôcky a materiály: Kópia obrazu, obraz ako puzzle, dve fotokópie, lepidlo, výkres.

Skladanie puzzle, lepenie rozstrihaných fotokópií obrazu na pásiky, striedanie pásikov – prvý z farebnej kópie, prvý z čiernobielej kópie, druhý z farebnej kópie, druhý z čiernobielej kópie... technika chiasmáž.

Poznámky: Aktivitou rozvíjame logicko-matematickú inteligenciu.

MAMA A JA

Špecifický cieľ: Kresliť, maľovať na tému matka a dieťa.

Úloha: Nakresliť alebo namaľovať svoju mamu a seba.

Pomôcky a materiály: Kópia obrazu, pastelky, vodové a temperové farby, výkresy, štetce, voda.

Opis plánovanej realizácie: Vlastné výtvarné vyjadrenie predstáv.

Poznámky: Aktivitou rozvíjame intrapersonálnu inteligenciu, resp. učebný štýl.

DARČEK PRE MAMIČKU

Špecifický cieľ: Rozdeliť sa, obdarovať niekoho.

Úloha: Vyrobiť darček pre svoju mamičku.

Pomôcky a materiály: Pastelky, vodové a temperové farby, výkresy, štetce, voda, lepidlo, nožničky, prírodný, technický, odpadový materiál.

Opis plánovanej realizácie: Vyrábanie darčeka na Deň matiek.

Poznámky: Aktivitou rozvíjame interpersonálnu inteligenciu.

18 | Július Koller *Pohár čistej vody*

Dátum narodenia: 1939

Miesto narodenia: Piešťany

Július Koller vyštudoval maľbu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Je jedným z prvých predstaviteľov tzv. konceptuálneho umenia na Slovensku. Konceptuálne umenie (odvodené od slova conceptio – nápad, myšlienka) vznikalo v 60. rokoch 20. storočia a za najdôležitejšiu časť diela považovalo samotnú myšlienku, ideu – koncept. Umelci pokladali za rovnako dôležitú ako samotné dielo aj nápad, myšlienku, diskusiu o nej, svoje poznámky a proces tvorby diela. To sa stáva pre diváka výzvou, ktorá ho núti zastaviť sa, premýšľať, s dielom komunikovať a uvažovať o ňom. Konceptuálne umenie má veľmi rozmanité podoby (od používania textu, vystavovania denníkov a poznámok po fotografie, videa alebo hotové predmety každodenného života), prostredníctvom ktorých umelci vyjadrovali svoju ideu.

Pohár čistej vody

1964, objekt/sklo, výška 9 cm

VEK DETÍ: 4 – 6 ROKOV

Špecifický cieľ: Spoznať význam vody v živote človeka.

Úloha: Opísať výtvarné dielo, vyjadriť vlastnými slovami význam čistej vody pre život.

Pomôcky a materiály: Reprodukcie diela, CD, tabuľa.

Opis plánovanej realizácie: Motivácia – relaxačné CD (zurčiaci voda), deti si na vyhradený stôl prinášajú svoje poháre – moment očakávania. Deti sa usadia na koberec pred tabuľu s prácami autora a jeho fotografiou. Opis diela *Pohár čistej vody* formou problémových otázok. Diskusia na tému *Význam čistej vody pre život človeka, živočíchov, rastlín...* Posilňovanie environmentálneho čítania detí.

Špecifický cieľ: Rôznymi spôsobmi interpretovať výtvarné dielo.

Úloha: Vytvoríť kompozíciu z pohárov. Vytvoríť nové odtiene miešaním farieb. Zobraziť pohár. Odtláčať stopy pohára.

Pomôcky a materiály: Stôl, drapéria, poháre prinesené deťmi, pripravené základné temperové farby v nádobkách, poháre, voda, fotografie vodných tokov v prírode, tekuté lepidlo Klovatina, štetce, obrusy, suchý pastel, poháre s rôznymi reliéfmi, temperové farby.

Opis plánovanej realizácie: Skupina detí naaranžuje prinesené poháre na drapériu podľa vlastnej

predstavy. Druhá skupina detí robí pre deti pokus: na tabuľu pripnú fotografie vodných tokov (symbol čistej vody) s rôznymi farebnými podobami, deti hľadajú tú istú farbu v nádobke a vylejú ju do pohára s vodou. Farbu pomenujú, za pomoci učiteľky. Zmiešajú určené farby v pohároch a pozorujú vznik odtieňov. Pokúsia sa ich pomenovať. V tretej skupine deti na výkres namaľujú Klovatinou pohár, pozadie rozdelia Klovatinou čiarami na plochy, jednotlivé plochy vyplnia suchým pastelom, Klovatinu zmyjú s pomocou učiteľky pod prúdom vody v umývadle. Výkresy sa musia vysušiť a zafixovať fixatívom, alebo lakom na vlasy (všetky časti maľované Klovatinou ostanú biele). Učiteľka v štvrtej skupine namieša potrebnú hustotu farieb. Deti nanášajú farbu na poháre s dezénom a gúľajú ho po výkrese, alebo nanášajú na vrch pohára a odtlačujú kruhy. Všímajú si rôznorodosť odtlačkov, druh odtlačania.

Špecifický cieľ: Vedieť zoradiť obrázky podľa postupnosti deja. Vedieť určiť poradie podľa veľkosti.

Úloha: Zostaviť postupnosť deja na obrázkoch. Porovnať poháre a zoradiť ich do skupín podľa veľkosti.

Logicko-matematická inteligencia: porovnávanie, triedenie, zoraďovanie podľa deja.

Pomôcky a materiály: Stôl, poháre, kruhy, tabuľa, obrázky.

Opis plánovanej realizácie: Deti roztriedia poháre do skupín podľa veľkosti, slovné pomenujú veľkosť – použijú stupňovanie. Skupina detí dostane obrázky, na ktorých je zobrazený prázdny pohár, tečúca voda z vodovodu, plný pohár, pitie z pohára. Deti podľa logickej dejovej postupnosti zoradia obrázky.

Špecifický cieľ: Vedieť reagovať pohybom na podnety hudby.

Úloha: Napodobniť pohyb vody v rôznych prostrediach. Telesno-kinestetická inteligencia: imitovanie.

Pomôcky a materiály: CD, hodvábné šály.

Opis plánovanej realizácie: Deti vytvoria kruh, ktorý tvorí breh. Skupina detí v kruhu imituje pohyb vody podľa hudby, vyjadrujú kvapky, vlnky, burácajúce vlny. Všetky deti spoločne napodobňujú rytmus.

Špecifický cieľ: Rozlíšiť rôzne zvuky.

Úloha: Udieraním na poháre s rôznym množstvom vody vytvárať zvuky. Zaspievať známu pieseň s danou tematikou.

Hudobná inteligencia: Rytmizovaná hra, spev.

Pomôcky a materiály: Poháre naplnené rôznym množstvom vody, trianglové paličky, flauta.

Opis plánovanej realizácie: Naplniť sklenené poháre rôznym množstvom vody. Trianglovými paličkami klopať na poháre a počúvať, aké zvuky vydávajú. Spoločne spievať pieseň *Kvapi – kvapi* za sprievodu flauty a improvizovaného hudobného nástroja z pohárov.

19 | Marko Blažo *Piráti*

Dátum narodenia: 1972

Miesto narodenia: Košice

Marko Blažo absolvoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave v ateliéri maľby R. Sikoru. Známy slovenský výtvarník a košický pedagóg (na Fakulte umení TU v Košiciach) disponuje mnohými výtvarnými talentami – je autorom početných malieb, kresieb, počítačových grafík, inštalácií i krehkých papierových 3D objektov a fotografií. Blažo systematicky spracováva jednu tému – inšpirovaný detstvom, no s perfektným nadhľadom a humorom vizuálneho vynálezcu vytvára nový svet – svet zmenených herných pravidiel a najmä svet plný vizuálnych rozporov. Jednoduché a známe motívy (z tých obsesívnejších sú to: vlaky, koľajnice, kľúčová dierka, veža, rôzne architektonické schémy a modely) spája, prevracia a núti správať sa inak. S obľubou, napríklad cituje známe architektonické diela, ktoré ako celky či fragmenty používa do nových kontextov. Vytvára tak nereálne a absurdné konštrukcie, ktoré však perfektne fungujú. Blažo nezostáva pri hre slov, ale poetizuje obrazom, kultivuje úsporný a presný deskriptívny jazyk metafory. Jeho originálna poetika paradoxu vychádza z tradície konceptuálneho umenia a súčasne ho prekračuje smerom k divácky atraktívnej, často vtipnej a hravej vizualizácii. Marko Blažo nám svojou tvorbou dlhodobo objasňuje, že nič nie je nemožné.

Piráti

2004, akryl na platne, 200x150 cm

Vek detí: 5 – 6 rokov

POKLADY PIRÁTOV

Cieľ: Poznávať a triediť prvky podľa farby.

Úloha: Roztriediť koráliky podľa určených farieb.

Pomôcky a materiál: Farebné koráliky, nádoby z jogurtu, lanká.

Opis plánovanej realizácie: Motivačný rozhovor o obraze Marka Blaža Piráti, priblíženie života na lodi a života námorníkov. Piráti majú svoje poklady, ktoré ukrývajú v truhliciach. Taká truhlica nás čaká na stole a je plná prekvapení. Zadanie úlohy pre deti: triediť poklad podľa farby. Máme biele, modré, červené a zelené koráliky. Podľa pokynov učiteľky deti triedia koráliky a ukladajú ich do nádobiek z jogurtov v kombináciách – biele a modré, zelené a červené. Úlohu môžeme obmeniť tak, že deťom zadáme iné kombinácie farieb. Pripravené koráliky si navlečú na lanko a vytvoria si náhrdelník.

Poznámka: Pirátsku truhlicu si deti môžu zhotoviť počas ranných hier trhaním a nalepovaním farebného papiera zo škatule na topánky.

ŽIVOT NA LODI

Cieľ: Zábavným spôsobom vedieť pohybom napodobniť symboly počasia.

Úloha: Pohybom znázorniť vnímaný jav.

Pomôcky a materiál: Kartičky so symbolom počasia (slnko, dážď, lejak, krupobitie, vietor, víchrica, búrka).

Opis plánovanej realizácie: Krátky rozhovor o živote námorníkov (kde žijú, čo môžu robiť). Prezentovať obraz Marka Blaža *Piráti. Aj na tejto lodi žijú námorníci, ktorí majú najradšej krásnu jasnú oblohu s teplým slniečkom. Najviac sa boja veľkej búrky.* Deti pomenovávajú druhy počasia, ktoré poznajú. Pomenovať druhy počasia podľa symbolov na kartičkách. Zadanie úlohy:

Slnko – kruh pažami

Dážď – ľahké bubnovanie

Lejak – silné búchanie

Krupobitie – búchanie päšťami o seba

Vietor – ľahké pohojdávanie zo strany na stranu

Víchrica – otáčanie tela

Karty otočiť naopak. Deti si po jednej vyberajú a napodobňujú dohovorené pohyby spolu s celou skupinou. Keď niektoré dieťa obráti čierny búrkový mrak, musí silno tlesknúť. Hra sa opakuje.

HÁDAJ KDE ŽIJEM?

Cieľ: Vedieť priradiť druhy živočíchov a zvierat k jednotlivým typom životného prostredia.

Úloha: Priradovať zvieratá a živočíchy k jednotlivým typom životného prostredia.

Pomôcky a materiál: Časopisy, lepidlo, nožnice, výkresy.

Opis plánovanej realizácie: Deti sú rozdelené do troch skupín po štyroch. Každá skupina predstavuje iné životné prostredie (voda, les, dvor). Krátky rozhovor o obraze Marka Blaža *Piráti*, čo všetko piráti videli a navštívili počas ich dobrodružstiev. Každá skupina má pred sebou výkres s príslušným životným prostredím a v časopisoch vyhľadávajú zvieratá a živočíchy, ktoré v tom prostredí žijú. Deti verbálne vyjadrujú, čo sa na jednotlivých výkresoch nachádza. Z prác vytvoria encyklopédiu, ktorá hovorí o živote zvierat.

Poznámka: Túto aktivitu je možné využiť počas ranných hier, ale aj pri rozumovej výchove.

20 | Marek Kvetán *Načo nám dali mosty, keď nám zobrali rieky*

Dátum narodenia: 1977

Miesto narodenia: Piešťany

Marek Kvetán je predstaviteľom najmladšej umeleckej generácie, venuje sa multimedialnej tvorbe (najmä videoumeniu, inštalácii, novým médiám a public artu), ktorá sa vyznačuje výrazným neo-konceptuálnym myslením a zmyslom pre experiment. Prírodné reminiscencie prítomné v raných akciách a inštaláciách definitívne uzavrel na prvej samostatnej výstave *Inštalácie, 1997* (Galéria Živa, spolu s Patrikom Križovenským), kde silikónom ošetril a elektroinštaláciou rozsvietil siahovicu. Symbolika materiálov neskôr ustúpila skúmaniu osobnej identity prostredníctvom videí a projekcií na výstavách *Reprospektiva a Prelet anjela, 1998*. Konfrontáciu fyzickej ne/prítomnosti autora v diele s privlastneným obrazom diváka predstavil v interaktívnej inštalácii *Obraz obrazu, 1998*. Riešením existenciálnych otázok sa naposledy zaoberal aj v interaktívnej počítačovej hre *Elimination game, 2000*, kde divák v pravej časti projekcie bombardoval mesto, čím súbežne v ľavej časti likvidoval konkrétneho človeka. Výrazný, aj keď nedocenený, site-specific projekt predstavuje samostatná výstava *Double game, 1999* (Galéria Priestor), kde nechal v pravidelných intervaloch zhasínať svetlo s úmyslom usmerniť pozornosť publika na nový výstavný priestor, pričom zvuky z exteriéru preniesol do vnútra galérie. Za podobný projekt získal o dva roky neskôr Martin Creed Turnerovu cenu. Dominantnými stratégiami ďalšej Kvetánovej tvorby sa stali manipulácia a transformácia privlastnených umeleckých diel a obrazov reality. Informačný boom a permanentné skracovanie času určeného na vnímanie informácií analyzoval v projekte *XXX, 2000*, založenom na digitálnom komprimovaní celovečerných filmov do jednej abstraktnej počítačovej tlače (napr. *Trainspotting, Pulp Fiction, Jurassic Park*) alebo videa (*Tri farby: Biela, Modrá, Červená a Matrix*). Manipuláciu reality vymazávaním textov a znakov predstavil v sérii *Vidoc (2001)*. Kvetánova tvorba je charakteristická uplatňovaním stratégie manipulácie, transformácie a apropiácie. Popri umeleckej tvorbe je známy aj ako spoluiniciátor založenia Stredoeurópskeho inštitútu súčasného umenia CEICA, časopisu *Dart*, festivalu *Multiplace* a medzinárodnej siete *Billboart Gallery Europe*.

Načo nám dali mosty, keď nám zobrali rieky

2006, sieťotlač, 100x200

VEK DETÍ: 9 ROKOV

Špecifický cieľ: Interpretovať umelecké dielo Mareka Kvetána.

Úloha: Zachytiť prírodný jav pomocou farebných škvŕn.

Pomôcky a materiály: Temperové farby, farebné papiere, výkresy, lepidlo, nožnice, trhaný papier.

Opis plánovanej realizácie: Motivačný rozhovor – (výtvarná výchova v koordinácii s prírodovedou 3. roč. – príroda). *Čo vieme o prírode? Akú máme prírodu? Vymenuj ročné obdobia, ktoré sa ti páčia? Čím je typická jar? Vymenuj jarné farby. Ktoré sú teplé farby, prečo ich tak voláme? Ukáž na predmetoch teplé farby a ich odtiene.* Oboznámiť sa s cieľom práce. Prezentácia diela M. Kvetána, informácia o autorovi, aké farby použil na obraze, ktoré ročné obdobie zachytil, charakteristika znakov ročného obdobia, technika obrazu. Práca s výberom materiálu, maľba, škrvny, trhaný papier, snaha hľadať a ukladať od najsvetlejšieho odtieňa po najtmavší – samostatná práca žiakov.

21 | Dezider Tóth *Sneh na strome*

Dátum narodenia: 1947

Miesto narodenia: Výčapy-Opatovce

Dezider Tóth vo svojej tvorbe spája maľbu s konceptuálnymi, akčnými a procesuálnymi prvkami. Významnú úlohu zohráva slovo, prípadne text, komentár autora, lakonické opísanie skutočnosti. Mnoho akcií je zaznamenaných vo fotografii. Autor reaguje na podnety z bežného života, vtípne až ironicky komentuje svoju súčasnosť. Jednou z tém je ekológia, integrovanie prírodných procesov do výtvarného diela. Zaoberá sa zachytením procesu, záznamom priestoru, času, zvuku výtvarnými prostriedkami.

Sneh na strome
1970, fotozáznam

VEK DETÍ: 5 – 6 ROKOV

Špecifický cieľ: Spoznať tvorbu a výtvarné diela D. Tótha.

Úloha: Zostaviť z rozstrihaných častí xerokópií výtvarných diel podľa predlohy obrazce a rozlíšiť výtvarné diela D. Tótha od iných diel.

Pomôcky a materiály: Výtvarné diela v galérii, xerokópie výtvarných diel rôznych umelcov a D. Tótha, rozstrihané časti xerokópií.

Opis plánovanej realizácie: Prezentácia xerokópií výtvarných diel rôznych umelcov a D. Tótha. Skladanie rozstrihaných častí xerokópií do celku. Rozpoznať diela D. Tótha. Vybrať jedno dielo a zdôvodniť prečo.

Špecifický cieľ: Prejaviť tvorivé riešenie pri vizuálnej interpretácii diela.

Úloha: Vnímať výtvarné diela D. Tótha a dielo Sneh na strome a stvárniť maľovaním a zmizikovaním.

Pomôcky a materiály: Výkresy, farby, xerokópie výtvarných diel D. Tótha, atramentom zamaľované výkresy, zmizik.

Opis plánovanej realizácie: Z ponúknutých xerokópií vybrať ten, ktorý predstavuje Sneh na strome. Pokúsiť sa ho verbálne interpretovať, diskutovať o obraze. *Čo je na obraze zobrazené? Prečo ho vytvoril? Akú techniku použil a prečo?* Pokúsiť sa xerokópiu voľne napodobniť maľovaním alebo zmizikovaním. Z vytvorených výtvarných diel urobiť výstavu a vyjadriť k vytvoreným prácam svoj postoj.

SNEH NA STROME A VTÁKY

Špecifický cieľ: Používať tvorivo rôzne výtvarné techniky.

Úloha: Dotvoríť výtvarné dielo dokreslením, alebo dolepením vystrihnutých častí z papiera, alebo textilu.

Pomôcky a materiály: Zväčšená xerokópia výtvarného diela Sneh na strome, nožnice, podkladový výkres, obrázky vtákov, lepidlo, pastelky, textil, ceruzky.

Opis plánovanej realizácie: Oboznámiť sa s výtvarnými technikami. Vybrať si techniku pre svoju aktivitu. Pracovať s vybranou technikou. Ukončiť a vystaviť svoju prácu, predviesť ju, pokúsiť sa opísať, ako som ju vytvoril.

Na záver...

Ak interpretáciu výtvarného diela využívame na hodinách výtvarnej výchovy je dôležité, uvedomiť si cieľ vyučovacej jednotky. Od neho sa odvíja výber metód interpretácie. Dôležité je vedieť, prečo vybrané výtvarné dielo interpretujeme.

Na hodinách výtvarnej výchovy môžeme využiť výtvarné dielo ako zdroj inšpirácie z formálnej i obsahovej stránky na hľadanie témy, riešenie výtvarného problému, využitie technológie spracovania diela alebo spoznanie umeleckej tvorby autora. Pri analýze výtvarného diela berieme do úvahy subjektívny pohľad na dielo, objektívny pohľad na dielo (formálna stránka diela), subjekt a jeho význam (obsahová stránka diela) a vnímanie umenia v kontexte. Na základe cieľa volíme úlohy a metódy pre deti a žiakov, ktorými dielo sprostredkujeme.

Obľúbenou a častou aktivitou pri interpretácii výtvarného diela v prezentovaných ukázkach vyučovacích jednotiek bola v závere vzdelávania *Výtvarná výchova netradične - v galérii* hra so skladačkou puzzle. Problém môže nastať pri výbere výtvarného diela. Nie každé výtvarné dielo je vhodné, aby sa členilo na časti, môže byť náročné vzhľadom na zobrazený námet.

Stereotypom stále ostáva riadený rozhovor na začiatku vyučovacej jednotky, potreba vysvetľovať obsahovú a formálnu stránku diela. Táto metóda nie je nutná, ak zvolíme aktívnu činnosť detí a žiakov pri interpretácii ako môžeme vidieť v ukázkach vyučovacích jednotiek v tejto publikácii.

V procese percepcie a recepcie umeleckého diela dieťaťom a žiakom zohráva učiteľ dôležitú úlohu v pozícii facilitátora, t. j. sprievodcu a pomocníka. Nevyhnutným predpokladom zvládnutia uvedenej roly je získanie kompetencií: **vedieť plánovať, realizovať a hodnotiť procesy učenia sa žiakov.**

Zoznam bibliografických odkazov

1. HORÁČEK, R.: *Galerijní animace a sprostředkování umění*. Akademické nakladatelství Cerm, 1998. ISBN 80-7204-084-7
2. PONDELÍKOVÁ, R.: *Výtvarná výchova netradične – v galérii. Dištančný materiál ku vzdelávaniu*. Banská Bystrica : MPC, 2008. Interný materiál
3. V publikácii boli použité obrázky výtvarných diel z <http://images.google.sk/imghp?hl=sk&tab=wi>
4. V publikácii boli použité informácie o výtvarných umelcoch z <http://www.eantik.sk/autor/337/popovic-vladimir/>
<http://www.artgallery.sk/pouzivatel.php?getPouzivatel=286>
<http://www.cassovia.sk/vystavy/16102001vsg/>
<http://www.eantik.sk/autor/642/csudai-ivan/>
<http://www.eantik.sk/autor/737/bockay-milan/>
<http://www.umeniezblizka.gmb.sk/sk/gallery/original/7/about/SID=88c16698a15e2b-8350371f5cc24d20b7>
<http://www.umeniezblizka.gmb.sk/sk/gallery/original/9/about/SID=aedac5ac6c-9f5598a6227ff49a584553>
<http://www.mukeke.sk/sk/mukeke/all-stars/10/>
<http://priestor.crazycurators.org/main.php?Idx1=4&Idx2=1&Params=a%3A2%3A{s%3A2%3A%22id%22%3Bs%3A1%3A%223%22%3Bs%3A4%3A%22how%22%3Bs%3A0%3A%22%22%3B}?frame=true>
5. V publikácii boli použité ukážky vyučovacích jednotiek učiteľiek:
Anna Janeková (Trnavá Hora), Dana Jančová (Oravský Podzámok), Denisa Páričková, Iveta Hlavatá, Maria Parobeková, Mgr. Katarína Chalupková, Monika Zubaničová, Alenka Birešová, Radka Roháčová (Banská Bystrica), Ing. Soňa Talárová (Partizánske), Ivana Miklánková (Žilina), Janka Petrikovičová, Lívia Weisová, Mgr. Beáta Prečuchová, Mgr. Mária Kvietková (Brezno), Janka Rakúsová, Mariana Markovičová (Vrútky), Mgr. Alena Karmanová, (Lučenec), Mgr. Denisa Šimková (Horná Štubňa), Mgr. Eva Cingelová (Martin), Mgr. Jana Kosejová (Hliník nad Hronom), Mgr. Lubica Sobčáková, Mgr. Zuzana Kováčiková (Turzovka), Mgr. Labašková Zlatica, Mgr. Luboslava Laučíková (Liptovský Mikuláš), PaedDr. Mariana Sabaková (Liptovský Hrádok), Mgr. Lucia Gregáňová (Banská Štiavnica), Mgr. Zdenka Weisssová (Cinobaňa), Mgr. Magdaléna Adámková, Zuzana Brachnová (Zvolen), Mgr. Andrea Barančoková.